

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: donderdag 5 januari 2023 11:10
Aan: 5.1/2.e
CC: 5.1/2.e
Onderwerp: FW: Concepttekst regeling
Bijlagen: 12248 - Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 5 221207.docx

Hoi 5.1/2.e

Zie bijgaand.

En ook de beste wensen!

Groet,

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>
Verzonden: donderdag 5 januari 2023 11:04
Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>
CC: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Onderwerp: RE: Concepttekst regeling

Ha 5.1/2.e

Met de beste wensen, hierbij de laatste versie.

Groeten,

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>
Verzonden: donderdag 5 januari 2023 10:29
Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>
CC: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Onderwerp: FW: Concepttekst regeling

Ha 5.1/2.e

Beste wensen!

Heb jij de laatste concept versie van de regeling voor me zodat 5.1/2.e vast een indruk kan krijgen?

Groet,

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Verzonden: dinsdag 3 januari 2023 15:52
Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>
Onderwerp: Concepttekst regeling

Beste 5.1/2.e

Allereerst de beste wensen voor het nieuwe jaar!

Ik ben momenteel bezig om het interne proces op te zetten zodat (hopelijk) vanaf halverwege dit jaar de ontheffingen op het opgravingsverbod verleend kunnen worden. Echter om de interne beoordeling uit te kunnen werken is het handig om o.a. de vereisten die in de regeling staan mee te nemen. Ik begreep al van 5.1/2.e en 5.1/2.e dat de regeling nog niet definitief is maar zou je mij toch de laatste conceptversie kunnen opsturen?

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
E 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl

M +31 6 5.1/2.e

W www.cultureelerfgoed.nl

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: donderdag 12 januari 2023 12:52
Aan: 5.1/2.e @mindef.nl'; 5.1/2.e @mindef.nl'
CC: 5.1/2.e
Onderwerp: Wijziging Besluit Erfgoedwet archeologie naar Ministerraad
Bijlagen: 9380 - Ntb Starten ministerraadtraject van ontwerpbesluit Erfgoedwet archeologie
 ivm uitzondering maritieme vrijwilligers te beginnen met de CFL.docx; 9380 -
 Wijziging BEa - Versie na Wetgevingstoets-schone versie.docx

Beste 5.1/2.e en 5.1/2.e

Nu we de uit de internetconsultatie voortkomende wijzigingen hebben verwerkt en akkoord bevonden, willen we overgaan tot de aanbidding van de wijzigings-AMvB aan de MR. Bijgaand treffen jullie de schone versie + de nota aan onze staatssecretaris aan. Omdat de aanbidding aan de MR door OCW en DEF gezamenlijk gebeurt moet er uiteraard ook akkoord zijn van jullie minister op de agendering. Zouden jullie die kunnen verzorgen?

Wij hebben het stuk nu aangemeld voor de CFL van 31 januari. Is dat voor jullie haalbaar?

De tekst van de nota is overigens grotendeels gebaseerd op de eerdere aanbidding aan de MR in het kader van de internetconsultatie (waar we destijds vanwege de demissionaire status van het kabinet goedkeuring voor moesten vragen).

Vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

Directie Erfgoed en Kunsten van het ministerie van OCW
 Rijnstraat 50
 Postbus 16375
 2500 BJ Den Haag
 +31 6 5.1/2.e
 5.1/2.e @minocw.nl

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: woensdag 18 januari 2023 10:06
Aan: 5.1/2.e
CC: 5.1/2.e @inspectie-oe.nl; 5.1/2.e
Onderwerp: 12248 - Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 6 230118.docx
Bijlagen: 12248 - Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 6 230118.docx

Hoi 5.1/2.e

Bijgaand de laatste versie. We hebben nog een formulering aangepast zodat die in art. 5 en 7 hetzelfde is (bij of krachtens het in de wet bepaalde), Verder leek ons dat alle overige artikelen akkoord zijn. Nog wel twee vragen aan jou in de opmerkingen voor de volgende keer. Dan zou ik ook graag een check doen op de tekst onderaan om te zien of we nu alle elementen van de beoogde aanpak hebben geregeld, hetzij in het Bea, hetzij in de regeling, hetzij in aanvraagformulier en protocol.

Groet!

5.1/2.e

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: maandag 13 februari 2023 11:52
Aan: 5.1/2.e @minbzk.nl
CC: 5.1/2.e @minienw.nl; 5.1/2.e @mindef.nl; 5.1/2.e
Onderwerp: Wijziging Besluit Erfgoedwet archeologie voor CFL 21 februari 2023
Bijlagen: 220704 aanbiedingsformulier-ministerraad.pdf; 9380 - Wijziging BEa - CFL-RFL-MR versie.docx

Beste 5.1/2.e

Bijgaand de stukken voor het agendapunt Wijziging Besluit Erfgoedwet archeologie voor de CFL van 21 februari 2023. Ook MDEF is akkoord.

Vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

Directie Erfgoed en Kunsten van het ministerie van OCW
Rijnstraat 50
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
+31 6 5.1/2.e
5.1/2.e @minocw.nl

Rijksoverheid

Aanbiedingsformulier

voor CFL

Aanbieding

Van 1 *

Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Mede namens 1

Minister van Defensie

Mede namens 2

N.v.t.

Type voorstel *

Algemene Maatregel van Bestuur

Titel en inhoud

Titel *

Besluit van
tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie in verband met het toevoegen van
uitzonderingen op het opgravingsverbod en enkele andere aspecten

Inhoud en doelstelling van het
voorstel *

Uit de Erfgoedwet (art. 5.1) volgt dat eenieder die een archeologische opgraving wil doen over
een certificaat moet beschikken. Dit besluit wijzigt een aantal zaken in het Besluit Erfgoedwet
archeologie (BEa) met betrekking tot uitzonderingen op deze certificeringsplicht. Dit besluit
voegt drie uitzonderingen toe:

- a) verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie;
  - b) een opgraving die noodzakelijk is voor het kunnen verkrijgen van een opgravingscertificaat;
  - c) opgravingen onder verantwoordelijkheid van de Minister van Defensie.
- verder wordt de bestaande uitzondering voor verenigingen voor archeologie aangepast (d).

Voorgesteld besluit *

Instemmen met agendering in onderraad of ministerraad.

Behandeltraject

Datum aanbieding *

21-2-2023

Kenmerk *

Hamerstuk *

☐ Ja ☒ Nee

Voorgaande behandeling *

☐ Ja ☒ Nee

Gevolgen en juridisch kader

- Gevolgen rijksbegroting * ☐ Ja ☒ Nee
 Gevolgen apparaatsuitgaven * ☐ Ja ☒ Nee
 Gevolgen voor regeldruk * ☒ Ja ☐ Nee
 Overeenstemming met JenV inzake wetgevingstoets en effectenanalyse * ☒ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☐ N.v.t.
 Overeenstemming met JenV inzake fouten- en misbruiksignalering * ☐ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☒ N.v.t.
 Aan EU Notificatie voldaan * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
 Verplichting int. verdragen en/of Europese regelgeving * ☐ Ja ☒ Nee

Interdepartementale afstemming

- Overeenstemming BZK inzake beoordelingskader financiële/ bestuurlijke consequenties decentrale overheden en/of Caribisch Nederland * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
 Overeenstemming Aruba, Curaçao en Sint Maarten * ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.
 Ambtelijk afgestemd * ☒ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t. in CFL
 Overeenstemming bereikt op ambtelijk niveau * ☒ Ja ☐ Nee ☐ N.v.t.
 Overeenstemming bereikt met
☐ AZ ☐ BZK ☐ EZK ☐ I&W ☐ SZW ☐ VWS ☐ LNV
☐ BZ ☒ Def ☐ Fin ☐ OCW ☐ JenV ☐ BH&OS
 Omschrijving geschilpunten

Contactpersonen

	Contactpersoon 1	Contactpersoon 2
Naam *	5.1/2.e	5.1/2.e
Afdeling *	EenK/SB	WJZ/ACW
Telefoonnummer *	+31 6 5.1/2.e	+31 6 5.1/2.e
E-mailadres *	5.1/2.e@minocw.nl	5.1/2.e@minocw.nl

Gevolgen regeldruk sectie B

Initiële jaar +	2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Gevolgen voor het bedrijfsleven (in miljoenen euro's)							
Administratieve lasten							
Inhoudelijke nalevingskosten							
Gevolgen voor de burger (out-of-pocket kosten)							
Administratieve lasten (in euro's)							
Administratieve lasten (in uren)							

Toelichting

- a) Het belangrijkste gevolg van de ontheffing voor vrijwilligersverenigingen in de onderwaterarcheologie is dat deze verenigingen een aanvraag moeten doen. Hier zullen tijd en inspanning mee gemoeid zijn, maar deze zal veel geringer zijn dan wanneer ook van deze groep een certificaat vereist zou worden. Het voorstel is tot stand gekomen in nauw overleg met de koepels van de vrijwilligers in de onderwaterarcheologie. Het gaat om circa 300 personen en 10 tot 15 verenigingen. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed houdt daarom rekening met maximaal 15 aanvragen voor een ontheffing op jaarbasis. De gevolgen voor de regeldruk zijn naar verwachting dus niet omvangrijk. De precieze regeldruk volgt uit de ministeriële regeling die de aanvraagprocedure regelt en kan derhalve hier niet worden aangegeven. Bij dit alles is rekening gehouden met het doenvermogen van de vrijwilligers.
- b) Het uitzonderen van het verrichten van een opgraving ten behoeve van het verkrijgen van een certificaat heeft geen gevolgen voor de regeldruk, want alleen de initiële opgraving wordt van een juridische basis voorzien. Dat betreft geen administratieve last.
- c) Het toevoegen van de vrijstelling voor vliegtuigbergingen door Defensie heeft geen gevolgen voor de regeldruk.
- d) Het aanpassen van de vrijstelling voor vrijwilligers in de archeologie heeft geen gevolgen voor de regeldruk. Er is overigens tot nog toe (sinds 2016) geen gebruik gemaakt van de oude mogelijkheid tot het opgraven van een vindplaats op de Noordzee waarvan het bevoegd gezag heeft vastgesteld dat er geen professioneel onderzoek nodig is. Voor de nieuwe situatie, zie a).

Ambtelijk voorportaal

Intern registratienummer

Eventuele mededelingen

Beantwoording IAK vragen *

☒ Ja☐ Nee

Indien in de toelichting van voorgesteld beleid of van een voorgestelde wet/amvb duidelijk wordt ingegaan op de IAK-vragen kan ook worden volstaan met een kort antwoord en een verwijzing naar de betreffende onderdelen van de toelichting.

Wat is de aanleiding?

Beschrijf de aanleiding voor het maken van het voorstel (bv. het regeerakkoord, besluit van de bewindspersoon, EU-implementatie, toezegging aan de Tweede Kamer, verzoek uit de branche of onderzoeksrapport). Noem de vindplaats van de bron waaruit de aanleiding blijkt.

Zie paragraaf 1 en 2 van de algemene toelichting.

Wie zijn betrokken?

Geef aan welke groepen, organisaties, instanties, personen etc. geraakt worden door het voorstel, hoe deze betrokken zijn bij de totstandkoming van het voorstel (bijv. afstemming, consultatie, advisering) en waarom men betrokken is (bv. kennis van het probleem, betrokken bij uitvoering of handhaving, vertegenwoordiger doelgroep).

Zie paragraaf 2 van de algemene toelichting.

Wat is het probleem?

Beschrijf hier het probleem dat moet worden opgelost. Welke situatie wordt negatief gewaardeerd of is vatbaar voor verbetering?

Zie paragraaf 1 en 2 van de algemene toelichting.

Wat is het doel?

Beschrijf het specifieke beleidsdoel van het voorliggende voorstel. Denk hierbij ook aan de relatie met andere beleidsdoelen van het kabinet, zoals het verminderen van regeldruk, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van beleid en regelgeving en de sustainable development goals (SDG's). Formuleer doelen waar mogelijk SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

Zie paragraaf 1 en 2 van de algemene toelichting.

Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Geef aan welk publiek belang in het geding is en waarom ingrijpen door de rijksoverheid op dit moment noodzakelijk is. Wat gebeurt er bij niets doen/ongewijzigd beleid (nuloptie)?

Zie paragraaf 1 en 2 van de algemene toelichting.

Wat is het beste instrument?

Geef aan met welk(e) beleidsinstrument(en) het beoogde doel kan worden gerealiseerd en waarom het gekozen instrument – alles afgewogen – de voorkeur geniet. Vermeld de in de afweging betrokken overwegingen omtrent rechtmatigheid, doeltreffendheid, doelmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Zie ook artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016.

Zie paragraaf 1 en 2 van de algemene toelichting.

Wat zijn de gevolgen?

Beschrijf hier de (neven)gevolgen van het voorstel voor de verschillende partijen, zoals burgers, bedrijven en overheid. Denk bij gevolgen voor burgers en bedrijven bijv. aan regeldrukkosten, doenvermogen en toezichtlasten en bij bedrijven ook aan markteffecten. Denk bij gevolgen voor de overheid bijv. aan gevolgen voor de rijksbegroting, de ICT, medeoverheden of ZBO's met een publieke taak, bezwaar en beroep, toezicht, rechtspraak en rechtsbijstand. Het voorstel kan voor genoemde groepen ook andere gevolgen hebben. Denk bijv. aan de gevolgen voor het milieu, de grenseffecten en de effecten voor ontwikkelingslanden en op gendergelijkheid. Gevolgen moeten zo veel mogelijk worden gekwantificeerd.

Zie paragraaf 4, 5 en 6 van de algemene toelichting.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: donderdag 16 februari 2023 16:46
Aan: 5.1/2.e
Onderwerp: FW: Opmerking financiële gevolgen AmvB archeologie
Bijlagen: 28 CFL 04b Wijziging BEa - CFL versie 5.1/2.e.docx

Van: 5.1/2.e (IRF/OCW) <5.1/2.e@minfin.nl>
Verzonden: donderdag 16 februari 2023 10:37
Aan: 5.1/2.e@minocw.nl>
CC: 5.1/2.e van (IRF/OCW) 5.1/2.e@minfin.nl>; 5.1/2.e@minocw.nl>
Onderwerp: Opmerking financiële gevolgen AmvB archeologie

Hoi 5.1/2.e

Zoals net telefonisch besproken: zou je misschien op pagina 11 een aanpassing kunnen doen bij de financiële gevolgen? Het leest nu alsof er extra middelen worden toegekend. Zouden je iets kunnen toevoegen over de omvang hiervan (270k?) en dat dit gedekt wordt uit middelen die al in 2020 structureel zijn toegevoegd in verband met uitbreiden capaciteit bij de Inspectie en RCE (als ik je goed begreep).

Ik kan me voorstellen dat het niet praktisch is om dit nog na te zenden voor de CFL van dinsdag. Omdat ik mijn advies vandaag moet aanleveren neem ik op dat we ambtelijk uit dit punt komen en dat het in de onderraad/MR versie verwerkt wordt. Is dat oké?

Groet,

5.1/2.e

Inspectie der Rijksfinanciën
Sectie OCW

Ministerie van Financiën

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

M 06 5.1/2.e

E 5.1/2.e@minfin.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: 5.1/2.e
Verzonden: donderdag 16 februari 2023 16:46
Aan: 5.1/2.e
Onderwerp: FW: Opmerking financiële gevolgen AmvB archeologie
Bijlagen: 28 CFL 04b Wijziging BEa - CFL versie 5.1/2.e.docx

Van: 5.1/2.e (IRF/OCW) <5.1/2.e@minfin.nl>
Verzonden: donderdag 16 februari 2023 10:37
Aan: 5.1/2.e@minocw.nl>
CC: 5.1/2.e 5.1/2.e (IRF/OCW) 5.1/2.e@minfin.nl>; 5.1/2.e@minocw.nl>
Onderwerp: Opmerking financiële gevolgen AmvB archeologie

Hoi 5.1/2.e

Zoals net telefonisch besproken: zou je misschien op pagina 11 een aanpassing kunnen doen bij de financiële gevolgen? Het leest nu alsof er extra middelen worden toegekend. Zouden je iets kunnen toevoegen over de omvang hiervan (270k?) en dat dit gedekt wordt uit middelen die al in 2020 structureel zijn toegevoegd in verband met uitbreiden capaciteit bij de Inspectie en RCE (als ik je goed begreep).

Ik kan me voorstellen dat het niet praktisch is om dit nog na te zenden voor de CFL van dinsdag. Omdat ik mijn advies vandaag moet aanleveren neem ik op dat we ambtelijk uit dit punt komen en dat het in de onderraad/MR versie verwerkt wordt. Is dat oké?

Groet,

5.1/2.e

Inspectie der Rijksfinanciën
Sectie OCW

Ministerie van Financiën

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

M 06 5.1/2.e

E 5.1/2.e@minfin.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: vrijdag 17 februari 2023 14:02
Aan: 5.1/2.e @mindef.nl
CC: 5.1/2.e
Onderwerp: RE: Verzoek advies: Agenda en stukken | 28 CFL 21 februari 2023

Fijn. Dank.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @mindef.nl <5.1/2.e @mindef.nl>
Verzonden: vrijdag 17 februari 2023 13:35
Aan: 5.1/2.e @minocw.nl
CC: 5.1/2.e @minocw.nl
Onderwerp: RE: Verzoek advies: Agenda en stukken | 28 CFL 21 februari 2023

Hallo 5.1/2.e
 Mijn directeur, 5.1/2.e zal dinsdag in de CFL namens Defensie optreden.
 Hieronder de annotatie die hij meekrijgt voor dit onderwerp,
 Groet 5.1/2.e

4. Besluit Erfgoedwet Archeologie
 Akkoord
 Geen interventie vereist
 Defensiebelang; dit voorstel van StasOCW wordt mede namens MinDef ingediend.
 MinDef heeft hiermee ingestemd (BS2023002538).

Toelichting:

Uit de Erfgoedwet (art. 5.1) volgt dat eenieder die een archeologische opgraving wil doen over een certificaat moet beschikken. Dit besluit wijzigt een aantal zaken in het Besluit Erfgoedwet archeologie met betrekking tot uitzonderingen op deze certificeringsplicht. Dit besluit voegt drie uitzonderingen toe:

- a) verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie;
  - b) een opgraving die noodzakelijk is voor het kunnen verkrijgen van een opgravingscertificaat;
  - c) opgravingen onder verantwoordelijkheid van de Minister van Defensie.
- verder wordt de bestaande uitzondering voor verenigingen voor archeologie aangepast (d).

Voor Defensie is alleen punt c. relevant.

Wat verandert er met dit besluit voor Defensie:

1. Defensie wordt vrijgesteld van het opgravingsverbod uit de Erfgoedwet voor de berging van militaire vliegtuigwrakken, slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog en niet-gesprongen explosieven. Bij het opstellen van de Erfgoedwet (2015) en het daaropvolgende Besluit (2016) is dit over het hoofd gezien. Deze juridische lacune wordt nu gedicht. Defensie is overigens sinds 2015 de genoemde activiteiten blijven uitvoeren.
2. Vanwege de toegenomen belangstelling voor archeologie in relatie tot vliegtuigbergingen, en de blijvende aandacht voor de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, worden twee zaken nieuw ingevoerd:
  - a. Defensie zal aan de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) van OCW een formele melding doen als een vliegtuigberging begint. Na afloop van de berging zal Defensie het gebruikelijke bergingsverslag niet alleen aan de gemeente, maar ook aan OCW ter beschikking stellen.
  - b. Voorafgaand aan de berging zal het gemeentebestuur – dat uiteindelijk een besluit neemt of een vliegtuigwrak wordt geborgen – een advies ontvangen over de eventuele meerwaarde van aanvullend archeologisch onderzoek. De kosten van dit aanvullende onderzoek zijn voor het gemeentebestuur. Het advies wordt opgesteld door de RCE en Defensie samen. Voor Defensie krijgen de Stafofficier Vliegtuigberging en het NIMH daarbij een rol. Het advies aan het

gemeentebestuur is niet bindend. Het protocol voor het opstellen van dit advies wordt nog uitgewerkt.

Defensie, in het bijzonder de Stafofficier Vliegtuigberging van CLSK, heeft de leiding bij vliegtuigbergingen. Reden daarvoor is dat zich in vliegtuigwrakken stoffelijke resten van de bemanning, of explosieven of gevaarlijke stoffen kunnen bevinden. Het gemeentebestuur beslist of een vliegtuigwrak wordt geborgen. In de regel worden drie tot vier bergingen per jaar uitgevoerd, en dit verandert niet met dit besluit. Het besluit onderstreept dat vliegtuigwrakken uit de Tweede Wereldoorlog deel uitmaken van het cultureel erfgoed. Daarom is de Erfgoedwet (2015) van toepassing op vliegtuigwrakken.

Behalve dat een juridische lacune wordt gedicht, is het gewijzigde Besluit is voor Defensie ook van belang omdat het nog eens bevestigt dat het voor amateurarcheologen niet is toegestaan om te duiken op wrakken van militaire vliegtuigen en oorlogsschepen onder water. Het Besluit schept daarmee duidelijkheid over de handhaving van de wet- en regelgeving over opgravingen. Defensie heeft in het verleden de Erfgoedinspectie (tegenwoordig: Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed) gewezen op illegale bergingen op locaties met oorlogsrestanten door particuliere 'schatgravers'. Omgekeerd heeft de Erfgoedinspectie Defensie erop gewezen dat de vliegtuigbergingen zoals Defensie die zelf uitvoert, momenteel juridisch problematisch zijn in het licht van de Erfgoedwet. Aan deze discussie komt een einde met het gewijzigde Besluit.

De wijziging van het Besluit heeft geen financiële gevolgen voor Defensie. Het aantal bergingen per jaar, drie tot vier, zal niet toenemen. Gemeenten krijgen de kosten van een vliegtuigberging geheel of gedeeltelijk vergoed van BZK. Voor zover gemeenten de kosten niet vergoed krijgen, betalen zij die zelf. Dit betreft vooral de kosten van inhuur van gespecialiseerde civiele bergers waarover Defensie de leiding heeft. Defensie brengt voor de eigen inzet – de Stafofficier Vliegtuigberging, maar onder meer ook de EODD en BIDKL - geen kosten in rekening.

Van: 5.1/2.e [redacted]@minocw.nl>

Verzonden: vrijdag 17 februari 2023 12:00

Aan: 5.1/2.e [redacted] BS/AL/DGB/DMV/AFD MAT 5.1/2.e [redacted]@mindef.nl>

CC: 5.1/2.e [redacted]@minocw.nl>

Onderwerp: FW: Verzoek advies: Agenda en stukken | 28 CFL 21 februari 2023

Dag 5.1/2.e [redacted]

Bijgaand de voorbereiding die wij onze DG voor komende dinsdag meegeven. Ik neem aan dat jij er ook digitaal bij bent?

Groet,

5.1/2.e [redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: woensdag 8 maart 2023 17:51
Aan: Ministerraad
CC: 5.1/2.e
Onderwerp: Re: Openbare besluitenlijst MR 10/3

Helemaal goed wat mij betreft.

5.1/2.e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Op 8 mrt. 2023 om 17:05 heeft Ministerraad <5.1/2.i> @minocw.nl> het volgende geschreven:

Hai 5.1/2.e en/of 5.1/2.e

Na de ministerraad verschijnt de openbare besluitenlijst. AZ is op de lijn gekomen om de tekst hiervoor af te stemmen, zie onderstaand. Kan één van jullie mij zo snel mogelijk aangeven of je akkoord bent met de tekst en suggesties van AZ?

5.1/2.i + 5.2/1

Groetjes,

5.1/2.e

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: woensdag 12 april 2023 10:47
Aan: 5.1/2.e
Onderwerp: RE: Brainstorm inhoudelijke beoordeling van de ontheffingen
Bijlagen: Benodigde gegevens en voorwaarden uit regeling C0.1.docx; Checklist beoordeling aanvragen_met doorlooptijd C0.1.xlsx; 23.02.23 12248 - Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 8 met toelichting.docx; Diagram werkproces aanvragen ontheffing.pdf

Beste Allemaal,

Volgende week wil ik het graag hebben over de beoordeling van de ontheffing die vrijwilligersorganisaties binnenkort kunnen aanvragen. In de bijlage een aantal documenten waarvan ik wil vragen of jullie deze voor volgende week willen doornemen / bekijken. Hieronder in het kort de uitleg:

1. Regeling Erfgoedwet archeologie: regelingstekst met de toelichting.
2. Diagram werkproces aanvragen ontheffing: Dit is het diagram hoe de aanvraag en beoordeling intern zal gaan verlopen. Het is de bedoeling dat dit uiteindelijk in een PROZA proces gegoten gaat worden.
3. Benodigde gegevens en voorwaarden uit regeling: Uit de regeling heb ik de punten gehaald die minimaal in de aanvraag aanwezig moeten zijn en de voorwaarden die aan de ontheffing hangen.
4. Checklist beoordeling aanvragen met doorlooptijd: Dit is een eerste concept voor een beoordelingschecklist met daarin de verschillende punten staan aangegeven waarop beoordeeld moeten worden of die gecontroleerd moeten worden. Deze wil ik graag met jullie bespreken zodat we uiteindelijk komen tot een document die (universeel) gebruikt kan worden bij de toetsing van de aanvragen.

Ik zal de documenten volgende week ook nog kort toelichten. Voor deze eerste sessie wil ik graag vooral kijken naar wat wij nodig hebben om de aanvragen te beoordelen. De bedoeling is dat we dit uiteindelijk omzetten naar een format die de vrijwilligers weer kunnen gebruiken bij de aanvraag. Zo hoop ik te voorkomen dat er delen missen bij de aanvragen die noodzakelijk zijn voor de beoordeling.

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

Maritiem Archeologe

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl

Verzonden: dinsdag 28 februari 2023 10:53

Aan: 5.1/2.e

Onderwerp: Brainstorm inhoudelijke beoordeling van de ontheffingen

Tijd: maandag 17 april 2023 10:00-12:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Waddenzeezaal 2.45

Microsoft Teams-vergadering

Neem deel vanaf uw computer, mobiele app of apparaat voor vergaderruimte

[Klik hier om deel te nemen aan de vergadering](#)

Vergadering-id: 5.1/2.1

Wachtwoordcode: 5.1/2.1

[Teams downloaden](#) | [Deelnemen op het web](#)

[Meer informatie](#) | [Opties voor vergadering](#)

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: woensdag 12 april 2023 15:27
Aan: 5.1/2.e
Onderwerp: FW: uitvoeringstoets wijzigingsbesluit BEa
Bijlagen: Uitvoeringstoets BEa_versie 170123_5_DEF_schoon.docx

Dit is de aangevulde uitvoeringstoets van de RCE.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Verzonden: dinsdag 17 januari 2023 14:04
Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>
CC: 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @inspectie-oe.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Onderwerp: uitvoeringstoets wijzigingsbesluit BEa

Beste 5.1/2.e

Zoals gevraagd heeft de RCE een aanvullende uitvoeringstoets gedaan op artikel 2.7 van het (concept) wijzigingsbesluit Erfgoedwet archeologie. Deze aanvulling is in de versie van de uitvoeringstoets verwerkt, die op november 2020 aan 5.1/2.e is gestuurd.

Behalve de aanvulling zijn in de oorspronkelijke uitvoeringstoets nog enkele kleine (merendeels tekstuele) aanpassingen gedaan. Deze hebben niet geleid tot een ander oordeel over de uitvoerbaarheid/gevolgen voor de uitvoering.

Groeten,

5.1/2.e

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

Beleidsmedewerker Strategie en Internationaal

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
 Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
 Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

M +31 6 5.1/2.e

5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl
www.cultureelerfgoed.nl

Uitvoeringstoets Besluit Erfgoedwet archeologie (BEa)-17 januari 2023

Inleiding

Het Besluit Erfgoedwet archeologie (BEa) bevat regels ten aanzien van de certificeringsplicht voor archeologisch onderzoek en een aantal uitzonderingen op deze certificeringsplicht. Aangezien de afgelopen jaren behoefte is ontstaan aan een drietal extra uitzonderingen, is besloten het BEa aan te passen.

De directeur Erfgoed en Kunsten van het ministerie van OCW heeft aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) gevraagd om een uitvoeringstoets op de aanpassingen in het besluit uit te voeren.¹ In deze notitie zijn de bevindingen van de toets weergegeven. De toets is uitgevoerd op basis van de *handleiding uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid* (U&H) van het kenniscentrum Wetgeving en Juridische zaken van het ministerie van Justitie en Veiligheid.² Voor de beoordeling van de handhaafbaarheid voert de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: de Inspectie) een separate toets uit. De toets heeft betrekking op de tekst van de versie van 23 november 2022 van het Besluit.

Inhoud van de wijzigingen waarop een toets wordt gevraagd

De aanpassingen van het BEa hebben betrekking op de volgende onderdelen van het besluit:

- wijziging artikel 2.3: Verenigingen voor vrijwilligers in de archeologie in gemeentelijk ingedeeld gebied;
- toevoeging artikel 2.5: Verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie;
- toevoeging artikel 2.6: Verkrijging van een certificaat;
- toevoeging artikel 2.7: Opgravingen door de Minister van Defensie.

Met de wijziging van artikel 2.3 wordt de vrijstelling voor verenigingen voor vrijwilligers in de archeologie beperkt tot gemeentelijk ingedeeld gebied. De vrijstelling bestaat in het huidige BEa ook het niet gemeentelijk ingedeeld gebied (i.e. de Noordzee), maar kan niet worden uitgevoerd omdat er per abuis naar een niet bestaand bevoegd gezag wordt verwezen. In de nota van toelichting wordt uitgelegd dat besloten is om deze vrijstelling voor de Noordzee te laten vervallen omdat de ontheffingsmogelijkheid die met het nieuwe artikel 2.5 wordt geïntroduceerd beter aansluit bij de praktijk van de onderwaterarcheologie in de Noordzee. Het beperken van de vrijstelling tot gemeentelijk ingedeeld gebied heeft geen consequenties voor de uitvoering.

Het nieuwe artikel 2.5 regelt dat de Minister een ontheffing van de certificeringsplicht kan verlenen aan verenigingen voor vrijwilligers in onderwaterarcheologie. De ontheffing kan worden verleend voor het opduiken van voorwerpen die acuut worden bedreigd door natuurlijke processen, het meenemen van een of enkele objecten ter identificatie van een vindplaats en voor het verrichten van kleine onderzoekshandelingen (denk aan het afzagen van een stuk hout voor dendrochronologisch onderzoek). Ontheffingen worden verleend voor maximaal een jaar. Aan de ontheffing kunnen nadere voorwaarden worden gesteld. De RCE zal dit onderdeel namens de Minister gaan uitvoeren.

Het nieuwe artikel 2.6 creëert de mogelijkheid voor partijen die willen toetreden tot de archeologische markt om de opgraving verrichten die nodig is voor het verkrijgen van een certificaat. De RCE heeft geen uitvoerende rol ten aanzien van dit onderdeel en verwijst voor een analyse van de uitvoerbaarheid naar de UH-toets van de Inspectie.

Het nieuwe artikel 2.7 regelt een vrijstelling van de archeologische certificeringsplicht voor de bergingsactiviteiten van de minister van Defensie. Het betreft het bergen van vliegtuigwrakken uit de tweede wereldoorlog, het opgraven van oorlogsslachtoffers en het ruimen van niet gesprongen explosieven. De vrijstelling voor het bergen van vliegtuigwrakken is alleen van toepassing als er een archeologische waardering heeft plaatsgevonden. Deze waardering moet worden uitgevoerd conform een nog vast te stellen protocol.

Aangezien alleen voor de artikelen 2.5 (de ontheffing voor verenigingen voor vrijwilligers in onderwaterarcheologie) en 2.7 (opgravingen door de Minister van Defensie) een uitvoerende rol bij

¹ De uitvoeringstoets heeft betrekking op de versie van het concept besluit van 29 oktober 2020

² <https://www.kcwj.nl>

de RCE ligt, gaat deze uitvoeringstoets verder uitsluitend in op deze onderdelen van het besluit. Daarbij moet worden opgemerkt dat de ministeriële regeling nadere regels zal bevatten ten aanzien van deze onderdelen. *Het is daarom wenselijk dat de uitvoerbaarheid en uitvoeringsconsequenties van de ministeriële regeling alsnog door de RCE getoetst kunnen worden.*

Nieuw artikel 2.5: Verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie

1. Aard en omvang van de doelgroep³

De ontheffingsmogelijkheid is bedoeld voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie. In Nederland houden ongeveer 300 personen die zich in hun vrije tijd bezig met het doen van archeologisch onderzoek onderwater. De groep kan worden gekenschetst als "gepassioneerd en avontuurlijk". Het gemiddelde opleidingsniveau is HBO. Hun activiteiten richten zich merendeels op scheepswrakken (zowel houten als metalen), maar kunnen daarnaast ook betrekking hebben op andersoortige vindplaatsen, zoals verdronken dorpen, oude brugresten etc. Veel van de vrijwilligers zijn aangesloten bij ofwel de Landelijke Werkgroep Archeologie Onderwater (LWAO) en/of de Stichting Maritiem Onderzoek Nederland (Stimon). Het duiken zelf gebeurt meestal binnen kleiner verband, in zogenaamde duikteams. De drijfveren voor het uitoefenen van de onderwaterarcheologie verschillen van persoon tot persoon, echter veelal is er sprake van de combinatie avontuurlijke en sociale bezigheid enerzijds en het vergaren van nieuwe informatie over ons (maritieme) verleden anderzijds.

2. Uitvoerbaarheid

Uitvoerende instantie en taakbeschrijving

Verzoeken tot ontheffing zullen bij de RCE worden ingediend. De activiteiten waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd moeten worden beschreven in een plan van aanpak. Op basis van dit plan besluit de RCE of een ontheffing kan worden verleend of niet. Daarbij worden diverse ketenpartners (onder andere de gemeente, de provincie en de Kustwacht) om advies gevraagd. Indien de ontheffing betrekking heeft op een (vermoedelijk) wrak van een oorlogsschip, wordt contact opgenomen met Defensie en de desbetreffende vlaggenstaat. De directeur RCE beslist namens de Minister op de aanvraag.

Er is geen bijzondere termijn gesteld waarbinnen het besluit moet worden genomen. De beslistermijn is daarom de redelijke termijn (acht weken) van artikel 4:13de Algemene wet bestuursrecht. De termijn van acht weken wordt door de RCE gezien als een werkbare termijn, waarbinnen het mogelijk is om tot een besluit te komen. Indien toestemming van een vlaggenstaat nodig is, wordt de beslistermijn op grond van artikel 4:15, eerste lid, onder b. AwB opgeschort totdat de reactie van de vlaggenstaat is ontvangen, of totdat verder uitstel niet meer redelijk is. *Het is de RCE nog niet duidelijk hoe moet worden omgegaan met gevallen waarin het antwoord van de vlaggenstaat uitblijft.*

De activiteiten die de vrijwilligers onder de ontheffing verrichten resulteren in vondstmeldingen en rapportages. Deze worden door een RCE-medewerker in de Archeologische databank ARCHIS geregistreerd, of door de vrijwilligers zelf ingevoerd in de database van PAN.⁴

De taak past in de bredere opgave van de RCE heeft ten aanzien van de maritieme monumentenzorg. Binnen de organisatie zijn de kennis en kunde (zowel inhoudelijk, juridisch en procesmatig) aanwezig om dit onderdeel uit te voeren.

Beschikt de organisatie over voldoende bevoegdheden?

De RCE beschikt middels het mandaat van de directeur over voldoende bevoegdheden voor het beschikken over de ontheffing. Mocht het wenselijk zijn om de beslissingsbevoegdheid lager in de organisatie te leggen, dan zal de ondermandaatregeling moeten worden aangepast. Voor de contacten met de ketenpartners kan de RCE gebruik maken van haar bestaande netwerk.

Is de organisatie op het gebied van de ICT voldoende toegerust?

³ Geraadpleegde bronnen over de aard en de omvang van de doelgroep:

Bouwman, D., 2015: *Duiken op Wrakken Vrijwilligers in de onderwaterarcheologie*. Maritiem Research & Consultancy, en medewerkers van het Maritiem Programma Nederland van de RCE.

⁴ PAN staat voor Portable Antiquities of the Netherlands. Het is een project van de Vrije Universiteit om collecties van vrijwilligers in de archeologie te ontsluiten. De database is te raadplegen via <https://portable-antiquities.nl/pan/#/public>. Vanaf 2022 zal deze database door de RCE worden beheerd.

Gekeken is of er nieuwe digitale ondersteuning ontwikkeld moet worden voor de uitvoering van de werkprocessen. Gezien het beperkte aantal aanvragen, is geconcludeerd dat dit niet nodig is en dat gebruik kan worden gemaakt van de bestaande digitale infrastructuur (in proza). Er is wel behoefte aan een aparte emailpostbus voor het indienen van aanvragen. Deze kan echter eenvoudig worden gecreëerd.

In hoeverre zijn de voor de uitvoering benodigde werkprocessen voorhanden?

De uitvoering van het nieuwe artikel 2.5 is belegd bij de afdeling Regio Noord-West. Voor de uitvoering zullen werkprocessen moeten worden ontwikkeld. Het werkproces zal door de afdeling Regio Noord-West worden ontwikkeld, met behulp van de afdelingen wettelijke taken Archeologie en Bedrijfsvoering.

Wat zijn de geschatte kosten voor de uitvoering?

De voorbereiding en uitvoering van de regeling vergt capaciteit op de volgende onderdelen:

Voorbereiding:

- o Voorlichting en communicatie over de nieuwe regeling
- o Ontwikkelen werkprocessen

Uitvoering:

- o In ontvangstnemen en behandeling van de aanvragen
- o Voorlichting aan en begeleiding van de doelgroep
- o Communicatie met ketenpartners
- o Afhandelen vondsten, vondstmeldingen en rapportages
- o Bezwaar en beroep

Ten aanzien van de voorbereiding:

Heldere communicatie en voorlichting vormen een belangrijke randvoorwaarde voor het goed functioneren van deze regeling. De RCE heeft de doelgroep en ketenpartners in het voortraject nauw betrokken. Zodra de nadere regels ten aanzien van het indienen en beoordelen van de aanvragen zijn opgesteld, zal een voorlichtingstraject richting de doelgroep en de ketenpartners worden gestart. Dit zal met name door de afdeling Regio Noord-West worden gedaan met ondersteuning van de afdeling communicatie.

De meldingen en rapportages die bij de RCE binnenkomen kunnen gepaard gaan met grote databestanden zoals sonaropnames, videobeelden en 3D modellen. Momenteel is er bij de RCE onvoldoende opslagcapaciteit aanwezig om dergelijke bestanden te archiveren. Deze problematiek is reeds signaleerd en maakt onderdeel uit van een bredere inventarisatie van de opslag van maritiem-archeologische data van de RCE.⁵

Ten aanzien van de uitvoering:

Onder de LWAOW en de Stimon zijn momenteel tien tot vijftien duikclubs actief. Naar verwachting zal het merendeel van deze duikclubs jaarlijks een ontheffing gaan aanvragen. Bij het berekenen van de uitvoeringslasten is daarom uitgegaan van vijftien aanvragen per jaar. Deze zullen waarschijnlijk vooral in de winter en het voorjaar binnenkomen, dat wil zeggen, voordat het duikseizoen begint. Met dit gegeven zal binnen de werkplanning van de maritieme medewerkers van de RCE rekening moeten worden gehouden.

Berekend is dat de uitvoering van de regeling een taakverzwaring van ongeveer 0,5 fte met zich meebrengt. Met de ophoging van de structurele middelen voor maritieme archeologie (programmabudget RCE) die vanaf 2022 beschikbaar komen, is er dekking voor deze extra capaciteit.

Voor de ondersteuning van het primaire proces (aanvragen registreren, opvraagbrief versturen, beschikking opstellen etc.) wordt uitgegaan van 120 uur per jaar. De vraag ligt voor of deze ondersteuning vanuit de afdeling Wettelijke taken dient te gebeuren of dat het efficiënter is om de maritieme medewerkers het primaire proces zelf te laten doen, met ondersteuning van de managementassistenten).

---

⁵ Notitie Concept probleemanalyse grote data opslag maritieme archeologie met advies ter input voor een nader uit te werken plan van aanpak, Kiki de Bondt, 27-11-2019.

Er wordt van uit gegaan dat zich gemiddeld één bezwaarzaak per jaar en twee beroepszaken per vijf jaar zullen voordoen. De extra werklast hiervoor is berekend op 40 a 60 uur per jaar en is dus beperkt.

Voor een dergelijke bezwaarzaak worden de kosten geschat op €5400 per jaar.

Ook vanuit andere afdelingen (o.a. Strategie en Internationaal en Communicatie) zal enige inzet nodig zijn voor de uitvoering van deze regeling. De inschatting is dat deze inzet beperkt is en binnen de bestaande taken kan worden ingepast.

3. Effecten en Risico's

Verwacht effect van de regeling

De nota van toelichting stelt dat de nieuwe regeling tot doel heeft om bij de vrijwilligers meer draagvlak te verkrijgen voor een respectvolle omgang met het maritiem archeologisch erfgoed. Een direct effect dat van de regeling wordt verwacht, is dat de vrijwilligers meer van hun kennis over het onderwatererfgoed met de RCE zullen delen en dat er meer worden vondsten gemeld. Daarmee wordt de kennis over het onderwatererfgoed vergroot.

Risico's

Als voornaamste risico wordt gezien dat vrijwilligers zich niet aan de voorwaarden houden die voor het verkrijgen van de ontheffing zijn gesteld. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het verrichten van andere onderzoekshandelingen dan in het projectplan zijn beschreven, of aan het meenemen van objecten van een vindplaats waarop de ontheffing geen betrekking heeft. Dit kan onbedoeld of doelbewust gebeuren.

Als vrijwilligers zich niet aan de voorwaarden van de ontheffing houden kan dit leiden tot sancties vanuit de vereniging, het intrekken van de ontheffing door de Minister en/of bestuursrechtelijke of strafrechtelijke sancties.

In de nota van toelichting staat dat strikte randvoorwaarden aan de uitzondering oneigenlijk gebruik moet voorkomen. Daarnaast wordt ook gesteld dat volstaan kan worden met toezicht door een professioneel archeoloog voorafgaand en achteraf. *De RCE meent echter dat het wenselijk is om ook gedurende de loop van de ontheffing enige mate van toezicht op het verloop uit te oefenen door een aantal contactmomenten met de duikclubs in te bouwen.*

Vatbaarheid van de regeling voor bezwaar en beroep

Tegen het besluit tot ontheffing kunnen rechtstreeks belanghebbenden bezwaar aantekenen. Dit betreft met name de aanvrager van de ontheffing zelf. De aard van de regeling maakt dat bezwaargevoeligheid niet bijzonder hoog wordt ingeschat. Duidelijkheid over het doel van de regeling en de wijze van beoordeling zal helpen bezwaargevoeligheid te verminderen. *Het is daarom van belang dat helder gecommuniceerd wordt met de doelgroep en dat de regels die in ministeriële regeling worden uitgewerkt duidelijk zijn.*

4. De verwachte effecten voor de burger

Om in aanmerking te komen voor een ontheffing zal een aantal eisen aan de vrijwilligers worden gesteld. Deze eisen zullen in de nog op te stellen ministeriële regeling worden uitgewerkt. Een volledig beeld van de effecten voor de burger kan dus pas in een later stadium worden gegeven. Het volgende is echter wel al duidelijk:

Allereerst zullen vrijwilligers lid moeten worden van een vereniging die het behoud en beoefenen van de archeologie als statutair doel heeft. Een aanzienlijk deel van de vrijwilligers in de onderwaterarcheologie is lid van de Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water (LWAOW), die aan deze omschrijving voldoet. Op dit moment is dit de enige vereniging voor vrijwilligers voor wat betreft de onderwaterarcheologie.

De Stichting Maritiem Onderzoek Nederland (Stimon), waarbij met name de Noordzeeduikers zijn aangesloten heeft aangegeven te overwegen om vanwege de nieuwe regeling een vereniging te worden. De RCE zal de stichting hierin ondersteunen.

Van vrijwilligers die een ontheffing aanvragen wordt verwacht dat zij over de juiste deskundigheid beschikken om de activiteiten op een goede wijze uit te kunnen voeren en over het verrichtte onderzoek te rapporteren. Om dit te faciliteren verzorgt de LWAOW in samenwerking met de RCE

de basiscursus onderwaterarcheologie waarin de vrijwilligers de archeologische (basis)vaardigheden kunnen leren en een zogenaamd NAS-certificaat kunnen behalen.⁶

Voor het verkrijgen van de ontheffing moeten de vrijwilligers een plan van aanpak opstellen, waarin zij onder andere moeten aangeven welke onderzoekshandelingen zij gaan uitvoeren, op welke wijze en met welk doel. Voor het opstellen van dit plan van aanpak zal een format met toelichting beschikbaar worden gesteld.

Ten slotte moeten vondsten in Archis of in PAN worden gemeld en moeten de vrijwilligers rapporteren over hun onderzoek. De afgelopen jaren is binnen een drietal pilotprojecten in de Waddenzee, Noordzee en Zeeuwse Wateren en in het project *De 13 Provinciën* geoeft met zaken als het indienen van vaarplannen, het opstellen van plannen van aanpak en het rapporteren van vondsten.

De RCE acht deze effecten op de burger proportioneel en passend bij het doenvermogen van de doelgroep. De vrijwilligers zullen bovendien op diverse manieren door de RCE en hun vereniging(en) worden bijgestaan.

5. Conclusie en aandachtspunten

De RCE oordeelt dat de ontheffing uitvoerbaar is en dat de RCE in staat is om de regeling uit te voeren. Binnen de RCE 0,5 extra fte capaciteit nodig. De kosten worden gezien als proportioneel.

De RCE acht deze effecten op de burger proportioneel en binnen het doenvermogen van de doelgroep.

Daarbij maakt de RCE nog wel de volgende opmerkingen:

- heldere regels in ministeriële regeling zijn van belang voor het goed functioneren van de ontheffingsmogelijkheid en om het risico op bezwaar en beroep te verkleinen. Besteed hier specifieke aandacht aan en laat ook de ministeriële regeling door de RCE toetsen op de uitvoerbaarheid/de uitvoeringslasten;
- De beslistermijn van acht weken is mogelijk niet altijd haalbaar in gevallen waar toestemming van een vlaggenstaat moet worden verkregen; In voorkomende gevallen zal de beslistermijn op grond van de Awb moeten worden opgeschort;
- Het is niet duidelijk hoe de RCE moet handelen als de toestemming van de vlaggenstaat uitblijft;
- de RCE acht het wenselijk om niet alleen voorafgaand en achteraf, zoals in de nota van toelichting wordt beschreven maar ook gedurende de loop van de ontheffing enige mate van toezicht op de activiteiten van de vrijwilligers uit te oefenen;

Nieuw artikel 2.7: Opgravingen door de Minister van Defensie

1. Aard en omvang van de doelgroep

Het nieuwe Artikel 2.7 BEa regelt een vrijstelling van de archeologische certificeringsplicht voor de bergingsactiviteiten van de Minister van Defensie. Het gaat hier om vliegtuigbergingen, het opgraven van oorlogsslachtoffers en het ruimen van niet gesprongen munitie. Zodoende worden de bergingsactiviteiten van de minister van Defensie in lijn met de Erfgoedwet gebracht. De uitvoering van de bergingsactiviteiten ligt bij de Stafofficier Vliegtuigberging, De Bergings- en Identificatiedienst en de Explosieve Opruimingsdienst.

2. Uitvoerbaarheid

Uitvoerende instanties en taakbeschrijving

---

⁶ NAS staat voor Nautical Archaeological Society. De NAS-certificering is internationaal erkend en kent vier niveau's. De LWAOW opleiding is door de NAS geaccrediteerd voor certificaat één t/m drie (<https://www.awn-archeologie.nl/2019/kennisbevordering-maritieme-archeologie-lwaow/>). De cursus is ook toegankelijk voor niet-leden.

Ten aanzien van de vrijstelling voor vliegtuigbergingen geldt een aantal voorwaarden, zodat rekening wordt gehouden met de archeologische waarden.

Ten eerste zijn op de vrijstelling voor vliegtuigbergingen de bepalingen van artikel 5.6 eerste en vierde lid van de Erfgoedwet (melding aanvang van de opgraving en rapportage binnen twee jaar na voltooiing van de opgraving) van toepassing verklaard. Het ministerie van Defensie heeft aangegeven deze bepalingen uitvoerbaar te achten.

Ten tweede is bepaald dat voorafgaande aan de vliegtuigbergingen een archeologische waardering van de vindplaats moet plaatsvinden. Deze waardering zal volgens een door OCW en Defensie vastgesteld protocol worden verricht, op basis waarvan een advies aan het bevoegd gezag zal worden uitgebracht.

Hoewel dit protocol nog niet is vastgesteld, is de globale lijn wel al bekend. Deze houdt in dat de RCE de archeologische waardering van de bergingslocatie zal uitvoeren. Vervolgens zullen OCW en Defensie gezamenlijk een advies voor het bevoegd gezag uitbrengen over de omgang met de archeologische waarden⁷. Het zal, conform de ambitie van het Nationaal programma vliegtuigbergingen⁸, om 3 tot 5 adviezen per jaar gaan.

De RCE beschikt over de deskundigheid voor het waarderen van archeologische vindplaatsen. Specifieke kennis en expertise ten aanzien van archeologie van WOII is bij de RCE beperkt aanwezig. Door de samenwerking met het ministerie van Defensie (in het bijzonder de stafofficier vliegtuigbergingen en het Nationaal Instituut voor Militaire Historie) en het betrekken van de expertise die beschikbaar is in het netwerk van de RCE, kan tot een goede archeologische waardering worden gekomen.

De inhoud van het protocol zal in meer detail invulling geven aan de opgedragen taak. De RCE geeft de volgende aspecten mee die, in het belang van de uitvoerbaarheid, in het protocol aan de orde zouden moeten komen:

- het doel van het protocol
- de rollen en taken van respectievelijk Defensie en OCW
- de eisen aan de archeologische waardering (hierbij ligt het voor de hand dat de kwaliteitsnorm van de beroepsgroep, ofwel de KNA, wordt gevolgd)
- de wijze van afstemming van de verschillende onderdelen van het advies tussen Defensie en OCW, inclusief de planning
- de wijze waarop het advies aan de gemeente wordt uitgebracht

Gezien de relevantie voor de uitvoering, is het wenselijk dat op het definitieve protocol ook een uitvoeringstoets plaatsvindt.

Informatievoorziening tussen de ketenpartners

In het kader van het nog in te richten werkproces (zie onder) zal aandacht worden besteed aan de informatievoorziening tussen de betrokken instanties. Het betreft hier met name de RCE, de stafofficier Vliegtuigbergingen van Defensie en de desbetreffende gemeente(s). In het geval dat een vliegtuigberging buiten gemeentelijk ingedeeld gebied plaatsvindt, wordt ook Rijkswaterstaat betrokken.

Beschikt de organisatie over voldoende bevoegdheden?

Ja. De directeur van de RCE mag adviseren op het terrein van de archeologische monumentenzorg.

Is de organisatie op het gebied van de ICT voldoende toegerust?

Voor de uitvoering van dit onderdeel van het wijzigingsbesluit zijn geen extra ICT voorzieningen nodig.

In hoeverre zijn de voor de uitvoering benodigde werkprocessen voorhanden?

De RCE beschikt over werkprocessen voor diverse vormen van advisering. Een specifiek werkproces voor deze regeling zal plaatsvinden op basis van het definitieve protocol.

⁷ Binnen gemeentelijk ingedeeld gebied is het college van b&w het bevoegd gezag ten aanzien van vliegtuigbergingen. Daarbuiten (d.w.z. in de territoriale zee) gaat het Rijk hierover.

⁸ Nationaal programma berging vliegtuigwrakken met nog vermiste vliegers uit de Tweede Wereldoorlog, Tweede Kamer, vergaderjaar 2018-2019, 32156, nr. 96.

Wat zijn de ingeschatte kosten voor de uitvoering?

Uitgaande van vier vliegtuigbergingen per jaar, is berekend dat het archeologisch waarden van de bergingslocaties en opstellen van de bijbehorende adviezen zal leiden tot een extra capaciteitsinzet van circa 100 uur. Als er voor gekozen wordt om voor de waardering en advisering (deels) externe expertise in te huren, zal er sprake zal zijn van 50 uur extra interne capaciteitsinzet en circa €25000 aan kosten voor inhuur.

De extra capaciteit en kosten worden als beperkt beoordeeld en kunnen binnen de bestaande capaciteit en middelen van de RCE worden opgevangen. De kosten worden proportioneel geacht.

3. Effecten en Risico's

Verwacht effect van de regeling

De verwachting is dat het uitbrengen van een archeologisch advies aan het bevoegd gezag, er voor zorgt dat het archeologisch belang structureel en integraal wordt meegewogen in de besluitvorming over de vliegtuigberging.

Risico's

- De verantwoordelijkheid voor archeologie is voor een aanzienlijk deel gedecentraliseerd en bij gemeenten neergelegd. Veel gemeenten hebben een eigen archeologiebeleid geformuleerd en beschikken over archeologische deskundigheid. Het is onwenselijk dat het waarden van de bergingslocatie en het adviseren van het bevoegd gezag gebeurt zonder dat deze deskundigheid wordt betrokken.
Geadviseerd wordt om het gemeentelijk archeologiebeleid en de gemeentelijke expertise standaard te betrekken. Dit zou in het protocol kunnen worden geregeld.
- Het doen van archeologisch onderzoek bij een vliegtuigberging kan leiden tot hogere kosten. Dit is overigens geen direct effect van deze regeling, maar van de ruimtelijke wetgeving in zijn algemeenheid. De kosten voor archeologie worden momenteel niet uit de bestaande financiële regelingen voor vliegtuigbergingen vergoed. *Het valt te overwegen om de kosten voor archeologie in de financiële regelingen voor vliegtuigbergingen op te nemen.*
- Bij de vrijstelling voor het opgraven van oorlogsslachtoffers en het ruimen van munitie zijn geen bepalingen opgenomen ten aanzien van eventuele archeologische belangen. Met name oorlogsgraven kunnen ook van archeologische waarde zijn.
Het verdient derhalve de aanbeveling om ook bij de vrijstelling voor het opgraven van oorlogsslachtoffers het archeologisch belang te borgen.

Vatbaarheid van de regeling voor bezwaar en beroep

De uitvoering van dit onderdeel van de regeling is niet vatbaar voor bezwaar en beroep. Het betreft een generieke vrijstelling van de certificeringsplicht. De archeologische waardering en advisering aan het bevoegd gezag zijn geen besluiten in de zin van artikel 1:3 van de Awb.

4. De verwachte effecten voor de burgers

De regeling regelt een vrijstelling van de certificeringsplicht voor de Minister van Defensie en heeft geen effect op (het doenvermogen) van burgers.

5. Conclusies en aandachtspunten

De regeling wordt uitvoerbaar geacht. De RCE is, samen met het ministerie van Defensie, in staat de regeling uit te voeren. De kosten van de uitvoering zijn beperkt en worden als proportioneel beoordeeld.

Daarbij maakt de RCE nog wel de volgende aandachtspunten:

- Ten behoeve van een goede uitvoering zouden in het protocol Vliegtuigbergingen en Archeologie de volgende aspecten aan de orde moeten komen:
  - het doel van het protocol
  - de rollen en taken van respectievelijk Defensie en OCW

- de eisen aan de archeologische waardering (hierbij ligt het voor de hand dat de kwaliteitsnorm van de beroepsgroep, ofwel de KNA, wordt gevolgd)
  - de wijze van afstemming van de verschillende onderdelen van het advies tussen Defensie en OCW, inclusief de planning
  - de wijze waarop het advies aan de gemeente wordt uitgebracht
- Geadviseerd wordt om het gemeentelijk archeologiebeleid en gemeentelijke deskundigheid bij de waardering en advisering te betrekken. Dit zou in het protocol kunnen worden vastgelegd.
- Gezien het belang van het protocol voor de uitvoering is het wenselijk om het definitieve protocol aan een uitvoeringstoets te onderwerpen.
- De samenwerking tussen Defensie en RCE op dit vlak middels een of twee concrete casussen verder vorm te geven en te evalueren
- Het valt te overwegen om de kosten voor archeologie in de financiële regelingen voor vliegtuigbergingen op te nemen.
- Het verdient de aanbeveling om ook bij de vrijstelling voor het opgraven van oorlogsslachtoffers het archeologisch belang te borgen.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: donderdag 13 april 2023 11:40
Aan: 5.1/2.e
Onderwerp: FW: ATR-conceptadvies Besluit Erfgoedwet archeologie geagendeerd voor de collegevergadering van 2 maart a.s.
Bijlagen: 10 U020 Ministerie OCW - Besluit erfgoedwet archeologie w.g.pdf

Van: 5.1/2.e @atr-regeldruk.nl>
Verzonden: maandag 7 maart 2022 09:55
Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>
CC: 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>
Onderwerp: RE: ATR-conceptadvies Besluit Erfgoedwet archeologie geagendeerd voor de collegevergadering van 2 maart a.s.

Beste 5.1/2.e

Zoals telefonisch besproken, is het advies in de collegevergadering van 2 maart 2022 nagenoeg ongewijzigd vastgesteld. Hierbij het verstuurd advies in PDF.

En zoals toegezegd, zal ik nog per e-mail adviespunt 4.1 toelichten (het gaat inderdaad om de AMvB). Ik doe dit z.s.m. maar uiterlijk vrijdag a.s. 11 maart (moet nog een andere deadline halen).

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

ATR

Adviescollege
toetsing regeldruk

+31 (0) 70 5.1/2.e

+31 (0) 6 5.1/2.e

5.1/2.e @atr-regeldruk.nl

Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
Postbus (PO Box) 16228
2500 BE The Hague
www.atr-regeldruk.nl

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>
Verzonden: woensdag 2 maart 2022 09:28
Aan: 5.1/2.e @atr-regeldruk.nl>
CC: 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>

Onderwerp: RE: ATR-conceptadvies Besluit Erfgoedwet archeologie geagendeerd voor de collegevergadering van 2 maart a.s.

Dag 5.1/2.e

Dank voor het concept.

We kunnen goed uit de voeten met de eerste drie adviezen die jullie geven. Wat betreft de vierde hebben we nog wel een vraag. Er staat:

4.1 Het college adviseert de gevolgen voor de regeldruk volledig in beeld te brengen in de toelichting bij het wetsvoorstel, conform de Rijksbrede methodiek.

Ik neem aan dat jullie met wetsvoorstel deze wijzigings AMvB bedoelen. Ons plan is dat we het totaal van de regeldruk in beeld brengen bij de ministeriele regeling, die er nu nog niet is. Deze regeling wordt ook nog aan de ATR voorgelegd. De tekst van dit wijzigingsbesluit biedt geen aanknopingspunten om een totaalbeeld te geven van die regeldruk. Het enige dat feitelijk voortvloeit uit deze wijzigings AMvB is dat sommige groepen zich tot vereniging zullen moeten omvormen.

Zouden jullie advies op dit punt nog nader kunnen toelichten?

Vriendelijke groet,

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @atr-regeldruk.nl>

Verzonden: vrijdag 25 februari 2022 14:07

Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>

CC: 5.1/2.e @minocw.nl>

Onderwerp: ATR-conceptadvies Besluit Erfgoedwet archeologie geagendeerd voor de collegevergadering van 2 maart a.s.

Beste 5.1/2.e

In het kader van hoor en wederhoor ontvang je hierbij het ATR-conceptadvies met betrekking tot het Besluit Erfgoedwet archeologie.

Dit concept is geagendeerd voor de collegevergadering van 2 maart a.s. Het college kan uiteraard nog wijzigingen aanbrengen in het conceptadvies.

Reacties op het conceptadvies zijn welkom, als er onjuistheden of onduidelijkheden in staan, hoor ik dat graag! Reageren kan tot woensdag 2 maart 10.30 uur, via e-mail (beknopt), het gaat hierbij niet om de verwerking van het advies in de toelichting. Eventuele reacties van jullie kant neem ik mee naar de (digitale) collegevergadering. Het definitieve advies wordt veelal binnen 1 tot 2 dagen na de collegevergadering digitaal verstuurd (jij krijgt een PDF daarvan). Ik informeer je z.s.m. na de vergadering over eventuele vragen en/of aanpassingen. Het definitieve advies wordt enkele dagen na verzending op de website van ATR geplaatst.

Bel gerust als er vragen zijn, fijn weekend.

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

Senior beleidsadviseur / Senior Policy Advisor

ATR
Adviescollege
toetsing regeldruk

+31 (0) 7 5.1/2.e

+31 (0) 6 5.1/2.e

5.1/2.e @atr-regeldruk.nl

Rijnstraat 50

2515 XP Den Haag

Postbus (PO Box) 16228

2500 BE The Hague

www.atr-regeldruk.nl

Adviescollege
toetsing regeldruk

> Retouradres Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw dr. G. Uslu
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/MR/bs/ATR2159/2022-U020

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 3 maart 2022

Betreft Wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie

Geachte mevrouw Uslu,

Het Adviescollege regeldruk (ATR) toetst voorgenomen wetgeving op de gevolgen voor de regeldruk voor bedrijven, burgers en professionals. ATR heeft op 3 februari 2022 het besluit "tot wijziging van het Besluit Erfgoedwet archeologie in verband met het toevoegen van uitzonderingen op het opgravingsverbod en enkele andere aspecten" ontvangen voor toetsing. De internetconsultatie is gehouden van 20 december 2021 tot 1 februari 2022. In het besluit is geen beoogde datum vermeld voor de inwerkingtreding.

De Erfgoedwet bepaalt dat iedereen die een archeologische opgraving wil doen, over een certificaat moet beschikken. In het Besluit Erfgoedwet archeologie (BEa) zijn in dit verband al meerdere uitzonderingen opgenomen. Het aangeboden besluit voegt daar nog drie uitzonderingen aan toe. Om het mogelijk te maken dat verenigingen van vrijwilligers in de onderwaterarcheologie een bijdrage aan de erfgoedzorg leveren, worden zij "onder bepaalde voorwaarden en voor een aantal kleinere handelingen" uitgezonderd van de plicht om over een opgravingscertificaat te beschikken.

Met de inwerkingtreding van de Erfgoedwet per 1 juli 2016 is het vergunningstelsel voor het doen van archeologische opgravingen vervangen door een certificeringsstelsel. Met de betrokken partijen (de Raad voor Accreditatie, de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (voorheen Erfgoedinspectie) en het Centraal College van Deskundigen Archeologie) is geconstateerd dat voor een goede werking van het stelsel een aanvulling op de regels nodig is. Er wordt daarom een vrijstelling in het Besluit Erfgoedwet archeologie opgenomen voor werkzaamheden die benodigd zijn voor het verkrijgen van een opgravingscertificaat.

Het Besluit regelt ook een vrijstelling van het opgravingsverbod voor de berging van wrakken van vliegtuigen onder verantwoordelijkheid van de minister van Defensie.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1 Nut en noodzaak

Verenigingen voor vrijwilligers in de onderwaterarcheologie

In de toelichting is aangegeven dat de opgave ten aanzien van de onderwaterarcheologie "fors" is. Veel wrakken zijn nog niet geïdentificeerd of worden bedreigd door natuurlijke processen zoals erosie en de paalworm. De vrijwilligers in de onderwaterarcheologie vinden dat het opgravingsverbod voor hen te strikt is en niet het belang dient van de archeologische monumentenzorg. Volgens professionals is hulp van vrijwilligers welkom, zolang dit gebeurt binnen de (inter)nationale juridische kaders, geen marktverstoring tot gevolg heeft en geen afbreuk doet aan de kwaliteit van het archeologisch onderzoek. Aangegeven is ook dat het bieden van meer ruimte aan vrijwilligers in de onderwaterarcheologie het draagvlak kan vergroten voor een zorgvuldige en respectvolle omgang met dat erfgoed. Het college acht nut en noodzaak voldoende onderbouwd. Daarbij is het voornemen in lijn met een aanbeveling van de Raad voor Cultuur om vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers in de archeologie (meer) te ondersteunen.¹

Werkzaamheden voor het kunnen verkrijgen van een opgravingscertificaat

In het Besluit is een vrijstelling opgenomen voor werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een opgravingscertificaat. Nut en noodzaak acht het college voldoende onderbouwd. Het heeft geen aanvullende opmerkingen.

Opgravingen door de minister van Defensie

De opgravingen onder verantwoordelijkheid van de minister van Defensie, worden in het voorliggende Besluit uitgezonderd van het opgravingsverbod. In de Erfgoedwet en het Besluit Erfgoedwet archeologie is volgens de toelichting geen rekening gehouden met de bergingsactiviteiten van de minister van Defensie ten aanzien van militaire vliegtuigen, slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog en niet-gesprongen explosieven. In de toelichting wordt onderbouwd welke overwegingen en (wettelijke) bevoegdheden een basis bieden voor deze uitzondering op het opgravingsverbod (en daarmee de verplichting tot certificering, zoals die geldt voor archeologische bedrijven en diensten). Tegelijkertijd is aangegeven dat het belang van de archeologie weliswaar niet voorop staat maar wel moet worden meegewogen. De betrokken Ministers stellen nog regels vast met betrekking tot de archeologische waardering.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/02/10/advies-archeologie-bij-de-tijd>.

1.1 Het college adviseert nader te onderbouwen waarom voor de opgravingen van het Ministerie van Defensie geen certificering is vereist, zoals gebruikelijk is voor archeologische bedrijven en diensten.

2 Minder belastende alternatieven

Gevolgen voor de regeldruk zijn er met name voor de verenigingen van vrijwilligers in de onderwaterarcheologie. Zij moeten een ontheffing aanvragen en zich houden aan de voorwaarden die daaraan worden verbonden. Volgens de toelichting is uit drie pilots de les getrokken dat maatwerkafspraken de voorkeur hebben boven een meer generieke uitzondering (zoals die bijvoorbeeld voor metaaldetectie geldt). Dit heeft te maken met de grote verschillen tussen de vindplaatsen en de verschillen tussen de groepen vrijwilligers. Daarom is gekozen voor een ontheffing aan verenigingen van vrijwilligers in de archeologie en niet voor een (generieke) vrijstelling. Ook andere alternatieven zijn gewogen, zoals het inzetten op betere communicatie en kennisuitwisseling tussen vrijwilligers en professionals, maar dit zou niets veranderen opgravingsverbod zoals dit nu bestaat. Hoe de aanvraagprocedure voor een ontheffing bij de Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed (RCE) er precies uit gaat zien en welke voorwaarden gaan gelden voor de toekenning en de uitvoering daarvan, wordt nog in een ministeriële regeling uitgewerkt. Maar in het voorliggende Besluit is al opgenomen dat een ontheffing voor een periode van "maximaal één jaar" wordt verleend. Niet duidelijk is of een langere periode is overwogen als minder belastend alternatief. De (nieuwe) plannen van de Verenigingen kunnen immers ook op jaarbasis worden besproken met de RCE, terwijl de verleende ontheffing in stand blijft.

2.1 Het college adviseert de mogelijkheid te bieden om ontheffingen te verlenen voor een langere periode dan één jaar.

3 Werkbaarheid

De maatregelen in dit besluit beogen bij te dragen aan de werkbaarheid voor alle betrokkenen: vrijwilligers, bedrijven en overheden. Essentieel is daarom dat deze goed landen in de uitvoeringspraktijk. Daarbij is het ook van belang dat de lusten en lasten in balans zijn en de verplichtingen als zinvol en proportioneel worden ervaren door de betrokkenen. In de toelichting is aangegeven dat de uitvoering van dit besluit de eerste twee jaar met alle betrokkenen nauw wordt gevolgd. Het college constateert dat de uitvoering van het besluit met alle betrokkenen wordt gevolgd. Het heeft geen aanvullende opmerkingen.

4 Gevolgen regeldruk

ATR heeft voor de toetsing aanvullende informatie ontvangen. Maar de toelichting bij het Besluit bevat alleen een regeldrukparagraaf op hoofdlijnen, zonder enige kwantificering waardoor de impact en proportionaliteit van de maatregelen niet inzichtelijk is.

4.1 Het college adviseert de gevolgen voor de regeldruk volledig in beeld te brengen in de toelichting bij het Besluit, conform de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Vaststellen nadat met de adviespunten rekening is gehouden

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

5.1/2.e
Secretaris

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: maandag 17 april 2023 11:34
Aan: 5.1/2.e
CC: 5.1/2.e
Onderwerp: RE: protocol vliegtuigbergingen en archeologie
Bijlagen: Concept protocol vliegtuigbergingenV140423_schoon WW 17 april 2023 5.1/2.e.docx

Dag allen,

Met ook weer een paar aanvullingen van mij.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Verzonden: maandag 17 april 2023 11:23
Aan: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>;
 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e
 @cultureelerfgoed.nl>
Onderwerp: RE: protocol vliegtuigbergingen en archeologie

Dag 5.1/2.e ea,

Zie hier de tekst terug met een aantal opmerkingen.

Groeten, 5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Verzonden: vrijdag 14 april 2023 15:03
Aan: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>;
 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e
 @cultureelerfgoed.nl>
Onderwerp: protocol vliegtuigbergingen en archeologie

Beste mensen,

Het heeft een tijdje stilgelegen, maar hierbij dan toch de bijgewerkte versie van het protocol vliegtuigbergingen en archeologie.

De basis was al eerder gelegd door Defensie, maar ik heb het toch nog aardig bewerkt.

Allereerst een doelstelling toegevoegd (gehaald uit de toelichting van het BEa) en ten tweede heb ik ook een stapsgewijze procesbeschrijving voor de waardering en advisering gemaakt.

Graag hoor ik jullie commentaar, en wees daarbij gerust kritisch.

Als het lukt om voor eind deze maand te reageren zou dat heel fijn zijn.

@5.1/2.e ik zou dit gewoonlijk aan 5.1/2.e hebben gestuurd, maar die is nog tot medio juni afwezig. Toch zou het wel goed zijn als er ook iemand vanuit de regio mee leest. Heb jij iemand die dat zou kunnen doen?

Groeten,

5.1/2.e

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

Beleidsmedewerker Strategie en Internationaal

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort

Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
M +31 6 5.1/2.e

5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl

www.cultureelerfgoed.nl

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: maandag 17 april 2023 13:28
Aan: 5.1/2.e
 5.1/2.e
Onderwerp: RE: protocol vliegtuigbergingen en archeologie
Bijlagen: Concept protocol vliegtuigbergingenV140423_schoon 5.1/2.e 17 april 2023 5.1/2.e.docx

Beste allen,

Ik heb mij opmerkingen in het bestand van 5.1/2.e gezet.

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG |
 Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

T (06) 5.1/2.e

F (033) 5.1/2.e

5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl
 www.cultureelerfgoed.nl

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>

Verzonden: maandag 17 april 2023 11:23

Aan: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>;

5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e

@cultureelerfgoed.nl>

Onderwerp: RE: protocol vliegtuigbergingen en archeologie

Dag 5.1/2.e ea,

Zie hier de tekst terug met een aantal opmerkingen.

Groeten, 5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>

Verzonden: vrijdag 14 april 2023 15:03

Aan: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>;

5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e

@cultureelerfgoed.nl>

Onderwerp: protocol vliegtuigbergingen en archeologie

Beste mensen,

Het heeft een tijdje stilgelegen, maar hierbij dan toch de bijgewerkte versie van het protocol vliegtuigbergingen en archeologie.

De basis was al eerder gelegd door Defensie, maar ik heb het toch nog aardig bewerkt.

Allereerst een doelstelling toegevoegd (gehaald uit de toelichting van het BEa) en ten tweede heb ik ook een stapsgewijze procesbeschrijving voor de waardering en advisering gemaakt.

Graag hoor ik jullie commentaar, en wees daarbij gerust kritisch.

Als het lukt om voor eind deze maand te reageren zou dat heel fijn zijn.

@5.1/2.e ik zou dit gewoonlijk aan 5.1/2.e hebben gestuurd, maar die is nog tot medio juni afwezig. Toch zou het wel goed zijn als er ook iemand vanuit de regio mee leest. Heb jij iemand die dat zou kunnen doen?

Groeten,

5.1/2.e

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

Beleidsmedewerker Strategie en Internationaal

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort

Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
M +31 6 5.1/2.e

5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl

www.cultureelerfgoed.nl

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: dinsdag 25 april 2023 11:41
Aan: 5.1/2.e @hetnet.nl; 5.1/2.e
Onderwerp: RE: update vliegtuigbergingen?

Ha 5.1/2.e en anderen,

Voor zover ik begreep van 5.1/2.e ging het gesprek met 5.1/2.e en 5.1/2.e waar hieronder naar verwezen wordt over het organiseren van een symposium in het najaar over archeologie en vliegtuigbergingen. In die context heeft 5.1/2.e verteld over het BEa en de ontwikkeling van het protocol.

Ik heb de datumprikker ingevuld, dus hopelijk tot snel!

Groeten,

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @hetnet.nl> **Namens** 5.1/2.e @hetnet.nl
Verzonden: woensdag 19 april 2023 22:44
Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @apeldoorn.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @hetnet.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Onderwerp: RE: update vliegtuigbergingen?

Dag 5.1/2.e

Even kort: dank voor de toelichting, goed te weten hoe het zit.

Lijkt me goed te zorgen dat de correcte antwoorden/reacties worden opgenomen in het verslag van GRO, voordat de onjuiste informatie verder wordt verspreid.

Groeten,

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>
Verzonden: woensdag 19 april 2023 22:07
Aan: 5.1/2.e @apeldoorn.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @hetnet.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Onderwerp: RE: update vliegtuigbergingen?

Dag allen,

Vast een snelle reactie om misverstanden te voorkomen:

- De regeling waar 5.1/2.e naar verwees heeft uitsluitend op de maritieme vrijwilligers betrekking. Vliegtuigen zijn daarbinnen uitgezonderd, dus in dit kader niet relevant (wel belangrijk uiteraard maar is een ander traject).
- Er is geen formele reactie per inspraak voorzien. Bij het besluit dat gepubliceerd wordt zit wel een algemeen 'rapport' waarin we zeggen wat de belangrijkste aanpassingen zijn die naar aanleiding van de inspraakreactie zijn doorgevoerd.
- Het protocol waar 5.1/2.e samen met Defensie aan werkt is hetzelfde protocol waarvan 5.1/2.e al aangaf dat ze dat met jullie zal delen.
- Het gesprek waar 5.1/2.e naar verwees kan ik helaas niet plaatsen. Mogelijk weet 5.1/2.e meer.

- Dat de bevoegdheid (zowel wat betreft cultureel erfgoed als openbare veiligheid) bij de gemeente ligt realiseren we ons terdege. Dit is de basis van de constructie (protocol met advies aan gemeente) die we gekozen hebben. Uiteindelijk bepaalt de gemeente. Nieuw is dat daarbij straks naast de input vanuit Defensie ook een inhoudelijk advies ten aanzien van archeologie op tafel ligt. We denken dat dat de positie van de archeologie ten goede komt.

Ik zal snel op de datumprikker reageren!

Vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

Directie Erfgoed en Kunsten van het ministerie van OCW
Rijnstraat 50
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
+31 6 5.1/2.e
5.1/2.e @minocw.nl

Van: 5.1/2.e

Verzonden: woensdag 19 april 2023 20:38

Aan: 5.1/2.e

CC: 5.1/2.e @hetnet.nl

Onderwerp: RE: update vliegtuigbergingen?

Hoi 5.1/2.e en 5.1/2.e

Allereerst: Ik stuur zo meteen een datumprikker door voor een afspraak met elkaar.

Dank verder voor de nadere toelichting voor wat betreft het BEA en het overleg met Defensie.

5.1/2.e had je verwacht te treffen bij het GRO, maar Marjolein Kerkhof was er vanuit OCW en 5.1/2.e vanuit de RCE begrepen we. Zij konden niet op alle vragen antwoord geven, maar gaven welke enkele nadere toelichtingen.

5.1/2.e gaf aan dat er aan twee dingen gewerkt wordt vanuit OCW: de ministeriele regeling (wat wordt daarmee bedoeld?) en het protocol.

5.1/2.e gaf aan dat de minister nog formeel reactie gaat geven op de inspraakreacties. Ook kon hij melden dat er deze week overleg geweest is tussen 5.1/2.e, 5.1/2.e en 5.1/2.e over archeologie en vliegtuigbergingen (huh?!). Er is o.a. gesproken over protocol, circulaire en aanpassing BEA. 5.1/2.e is, zo hoorde 5.1/2.e nl bezig met reactie op richtlijn/protocol voor Defensie over archeologie. Daar komt wat hem betreft in dat RCE advies uitbrengt, op basis van een bureauonderzoek door RCE.

Op basis van deze input kwamen wat vragen uit het Groot Reuvensoverleg, waaronder vanuit het CGA:

- Let op de bevoegdheden hierbij, die liggen bij de gemeente als bevoegd gezag!
- Er zou na een aantal bergingen het bergingsproces geëvalueerd worden en daarbij zou archeologie worden meegenomen. Dat moet nu toch onderhand wel gebeuren!

Ook kwam er een vraag over Faro en het bergingsproces

- Waar is het maatschappelijk belang; link met Faro ligt voor de hand. → Daarbij heeft 5.1/2.e wel aangegeven dat dat nu nog een brug te ver is, dat eerst de professioneel archeologen nog structureel bij het bergingsproces betrokken moeten worden, vrijwilligers is een volgende stap (maar dat is voor nu niet aan de orde).

Eerlijkheidshalve leverde de input van 5.1/2.e dat er vanuit het RCE gesprekken zijn met andere (collega) archeologen over vliegtuigbergingen en het protocol nieuwe vraagtekens op?!?!?. Het klinkt alsof hier langs elkaar heen gewerkt wordt!

Kortom, genoeg food voor gesprek:

- Wijze van samenwerking (met elkaar, binnen RCE, met vakgenoten, met Defensie)
- BEA
- Protocol vliegtuigbergingen
- Circulaire
- Evaluatie bergingen
- Planning

In de datumprikker reserveer ik een uur hiervoor, dan kunnen we een heel end komen.

Met vriendelijke groet,

Mede namens 5.1/2.e

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>

Verzonden: woensdag 19 april 2023 11:27

Aan: 5.1/2.e @apeldoorn.nl>; 5.1/2.e @hetnet.nl

CC: 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>

Onderwerp: RE: update vliegtuigbergingen?

Dag 5.1/2.e en 5.1/2.e

Ik snap jullie black box gevoel. We hadden daar opener over moeten zijn. Oorzaak is denk ik dat we elkaar te weinig hebben te spraken. Daarom een poging om hier iets aan te doen door te delen hoe we omgegaan zijn met de belangrijkste door jullie naar voren gebrachte punten, die we zeer zeker serieus hebben genomen. Ook vind je hieronder hoe we kijken naar een door 5.1/2.e naar voren gebracht punt. Onderstaand is onze interne weging van deze punten. Dat lees je dus niet letterlijk zo terug in het straks te publiceren besluit. Het besluit ligt nu ter advies bij de Raad van State.

GRO	Met het verlenen van een ontheffing op het opgravingsverbod aan Defensie mag indruk ontstaan dat de opsprorings- en bergingsactiviteiten van Defensie archeo onderzoeken zijn. Archeologisch onderzoek dient immers vraagstellingsgericht te basis van archeologische methoden, door archeologische actoren en volgens voorgeschreven procedures.
GRO	We benadrukken dat bij gemeenten met inhoudelijke expertise ook de gemeente dient te worden in de adviesfase, mede omdat het advies binnenkomt bij de portefeuillehouder veiligheid.
GRO	Het is essentieel dat gemeenten een eigen afweging kunnen maken.
Wijnen	Dat een stafofficier, of onderdelen van Defensie zelfstandig kunnen beslissen ov is onwenselijk. Erfgoed dat via de voorgestelde wijzigingen onttrokken wordt aa bereik van de Erfgoedwet, kan als verloren worden beschouwd voor democratische democratische ontwikkeling van de culturele leefwereld. Defensie wordt hiermee politieke speler die invloed krijgt op het narratief, waarbij de waarden die de Erf probeert te borgen niet meer gegarandeerd zijn.

Wat betreft de positie van Defensie hebben we ervoor gekozen om direct met hen om tafel te gaan zitten, zonder andere partijen daarbij. We merken dat dat de samenwerking zeer ten goede komt. Tegelijkertijd willen we jullie en anderen graag betrokken houden, al is het maar om ons alert te houden om mogelijke blinde vlekken. Laten we elkaar ook daarom snel weer spreken!

Vriendelijke groet,

5.1/2.e en 5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @apeldoorn.nl>
Verzonden: woensdag 19 april 2023 09:35
Aan: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
CC: 5.1/2.e @hetnet.nl; 5.1/2.e @minocw.nl>
Onderwerp: RE: update vliegtuigbergingen?

Hoi 5.1/2.e

Dank voor deze mail en ik herken en begrijp drukte maar al te goed. Toch is het goed om met elkaar te gaan bekijken op welke wijze wij aangehaakt blijven. Want eerlijk gezegd zijn we ook weer een beetje verbaasd over onderstaande terugkoppeling.

De BEA is dus enkele weken geleden door de ministerraad goedgekeurd. Maar wat is er dan gebeurd met de inspraakreacties? En hoe kan het dat insprekers geen terugkoppeling hebben gekregen op hun reactie? Tenminste, 5.1/2.e en ik hebben een reactie gegeven vanuit enorm veel partijen uit het Groot Reuvensoverleg (GRO), mijn mailadres is opgevoerd omdat ik als penvoerder fungeerde. Dan zou je toch ook een reactie terug verwachten? Het is voor ons nu een volledige black box waar de ministerraad goedkeuring op heeft gegeven? Is er nog wat gedaan met onze inbreng? We weten het gewoonweg niet.

Deze vraag zal 5.1/2.e (ik ben ook niet bij het GRO) vanmiddag dan ook gaan stellen.

En dan de ministeriele regeling en het protocol vliegtuigbergingen. Wij waren tot een jaar geleden gewend in de samenwerking dat we vooraf in het traject meedachten en evt meeschreven, nu zijn we verschoven naar: reageren op een concept. Qua hoeveelheid werk klinkt dit natuurlijk aantrekkelijk (scheelt echt voor ons), maar het zou fijn zijn als we dat met elkaar afspreken. Nu voelt het voor ons alsof de invloedssfeer waarin we zaten is ingedamd en naar achteren is geschoven. Dit voelt als een strategische keuze, waarbij defensie meer naar voren is geschoven. Is dat zo? Zit dat erachter? Strategische stappen kunnen wij ook goed snappen, maar als wij niet weten waarom iets gebeurt, zorgt dit voor opgetrokken wenkbrauwen.

Ook dit signaal zal vanmiddag in het GRO worden afgegeven.

Kortom, we zouden het erg op prijs stellen bij dit onderwerp meer aangehaakt te blijven. Niet om persoonlijke redenen (wij hebben ook genoeg te doen) maar omdat wij ons verantwoordelijk voelen onze opdracht vanuit het GRO goed te kunnen vervullen.

Met vriendelijke groet,

Mede namens 5.1/2.e

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e [redacted]@cultureelerfgoed.nl>

Verzonden: vrijdag 14 april 2023 15:36

Aan: 5.1/2.e [redacted]@apeldoorn.nl>; 5.1/2.e [redacted]@minocw.nl>

CC: 5.1/2.e [redacted]@hetnet.nl

Onderwerp: RE: update vliegtuigbergingen?

Ha 5.1/2.e [redacted] en 5.1/2.e [redacted]

De updates van onze kant zijn inderdaad nogal mager geweest, het enige excuus dat ik hiervoor heb is dat het erg druk was.

Het goede nieuws is echter dat het Besluit Erfgoedwet archeologie enkele weken terug door de ministerraad is vastgesteld en nu bij de raad van staten ligt.

Die hebben 3 maanden de tijd om er wat van te vinden.

In die tijd gaan we aan de slag met de ministeriele regeling en willen we het protocol vliegtuigbergingen verder vorm geven.

Zoals eerder afgesproken willen we het concept daarvan ook met jullie gaan bespreken.

Ik vermoed dat 5.1/2.e [redacted] bij het Gro is, dan kan hij een en ander toe te lichten en de OCW reactie op de spitfire casus geven (we zijn iig blij dat de rechter heeft geoordeeld dat dit vliegtuig cultureel erfgoed is).

Ik heb het artikel van de KNAW site gelezen, dank hiervoor: een ondersteunend geluid!

Verder komt 5.1/2.e [redacted] tijdens zijn onderzoek ook tot interessante bevindingen.

Al met al positieve ontwikkelingen.

Groeten,

5.1/2.e [redacted]

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e [redacted]

5.1/2.e [redacted]

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort

Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
M +31 6 5.1/2.e [redacted]

5.1/2.e [redacted]@cultureelerfgoed.nl

www.cultureelerfgoed.nl

Van: 5.1/2.e [redacted]@apeldoorn.nl>

Verzonden: woensdag 12 april 2023 23:22

Aan: 5.1/2.e [redacted]@cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e [redacted]@minocw.nl>

CC: 5.1/2.e [redacted]@hetnet.nl

Onderwerp: update vliegtuigbergingen?

Hoi 5.1/2.e [redacted] en 5.1/2.e [redacted]

Helaas hebben 5.1/2.e en ik het afgelopen half jaar tot op heden weinig updates en reacties gekregen op de door ons gestelde vragen met betrekking tot het onderwerp 'archeologie bij vliegtuigbergingen'. In januari en maart hebben wij aangegeven dat het fijn zou zijn een update te krijgen, ook omdat het onderwerp als agendapunt op het Groot Reuvensoverleg van 19 april zou staan. Dit overleg is ondertussen volgende week en we hebben ons genoodzaakt gevoeld een vrij summiere memo op te stellen als één van de stukken voorafgaand aan de vergadering (zie bijgevoegd de agenda + de memo die wij hebben aangeleverd). In deze memo staan de vragen en voorstellen die wij hadden nogmaals herhaald.

We hopen dat jullie in de gelegenheid zijn vantevoren deze vragen nogmaals te bekijken en ons van iets meer informatie te voorzien voor aankomende woensdag. Eventueel even bellen kan ook, met mij (belafsprak is het handigst) of met 5.1/2.e (06-5.1/2.e).

Verder willen we even jullie aandacht vestigen op dit nieuwsbericht op de site van de KNAW.

<https://dans.knaw.nl/nl/nieuws/bijzondere-dataset-berging-vliegtuigwrak-woii/> Wij kregen dit ook vandaag doorgestuurd. Het is interessant te lezen dat ook buiten ons om wordt gesproken over 'een bijzondere dataset' en dat een verbetering nodig is in de samenwerking opdat 'archeologie als integraal onderdeel van het bergingsproces' zou moeten worden gezien.

Dit kunnen wij alleen maar onderschrijven.

We horen/lezen graag!

Met vriendelijke groet, mede namens 5.1/2.e

5.1/2.e

5.1/2.e

5.1/2.e

Telefoon 06 5.1/2.e

LET OP!! het 055-nr werkt vanaf 1 juni niet meer!

E-mail 5.1/2.e @apeldoorn.nl

 Apeldoorn

www.apeldoorn.nl

De gemeente Apeldoorn beschouwt e-mail als volwaardig communicatiemiddel en streeft ernaar e-mails foutloos, volledig en virusvrij te verzenden.

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: woensdag 26 april 2023 10:09
Aan: 5.1/2.e
Onderwerp: RE: Aanpassing Bea
Bijlagen: 12248 - Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 8 met toelichting 230223260423.docx

Dag allemaal,

5.1/2.e 5.1/2.e en ik zijn vandaag verder gegaan met de toelichting op de regeling. Zie bijgevoegde versie.

Groeten,

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>

Verzonden: donderdag 20 april 2023 09:08

Aan: 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e

@cultureelerfgoed.nl>; 5.1/2.e @inspectie-oe.nl>; 5.1/2.e

@cultureelerfgoed.nl>

Onderwerp: RE: Aanpassing Bea

Beste collega's,

Bijgaand de laatste versie van de regeling. Het is mij niet gelukt om er verder aan te werken. Ik weet ook nog of ik komende woensdag aanwezig ben bij ons overleg.

5.1/2.e

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>

Verzonden: woensdag 22 juni 2022 09:01

Aan: 5.1/2.e

Onderwerp: Aanpassing Bea

Tijd: woensdag 26 april 2023 09:00-10:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Teams

Microsoft Teams-vergadering

Deelnemen op uw computer of via de mobiele app

[Klik hier om deel te nemen aan de vergadering](#)

[Meer informatie](#) | [Opties voor vergadering](#)

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: vrijdag 19 mei 2023 11:59
Aan: 5.1/2.e
Onderwerp: RE: Aanpassing Bea
Bijlagen: 12248 - Conceptregeling Erfgoedwet archeologie versie 9 met toelichting 230223260423 (automatisch hersteld).docx

Dag collega's,

In heb de artikelsgewijze toelichting verder aangevuld en wat kleine wijzigingen verwerkt.
T.b.v. ons overleg komende woensdag.

Groeten,

5.1/2.e

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1/2.e @minocw.nl>

Verzonden: woensdag 22 juni 2022 09:01

Aan: 5.1/2.e

Onderwerp: Aanpassing Bea

Tijd: woensdag 24 mei 2023 09:00-10:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.

Locatie: Teams

Microsoft Teams-vergadering

Deelnemen op uw computer of via de mobiele app

[Klik hier om deel te nemen aan de vergadering](#)

[Meer informatie](#) | [Opties voor vergadering](#)

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e @hetnet.nl > namens 5.1/2.e @hetnet.nl
Verzonden: dinsdag 23 mei 2023 11:30
Aan: 5.1/2.e
CC: 5.1/2.e
Onderwerp: RE: protocol
Bijlagen: Concept protocol vliegtuigbergingenV120523_schoon_Opm5.1/ en 5.1/2.e.docx

Dag 5.1/2.e 5.1/2.e en 5.1/2.e

Hartelijk dank dat we in dit stadium al hebben mogen meekijken met het protocol, dat waarderen we zeer. 5.1/2.e en ik hebben het concept uitgebreid gelezen, besproken en van commentaar voorzien. Bijgevoegd het document retour met onze wijzigingen en opmerkingen.

Essentie is borging van het AMZ-proces (conform KNA) bij vliegtuigbergingen. Belangrijke rode draad in ons commentaar is het zo zuiver en correct mogelijk benoemen van doel en stappen van dat AMZ-proces, zodat daarover geen verwarring kan ontstaan naar Defensie en/of gemeente als bevoegd gezag. Om een voorbeeld te geven: doel van een bureauonderzoek (BO) is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting, niet van een waardering; dat loopt in de huidige concepttekst door elkaar.

Zie verder de opmerkingen in het document; uiteraard kunnen we onze opmerkingen toelichten. Ook horen we graag wat de planning is voor het vervolg en hoe we daarbij betrokken worden.

Groeten,
 5.1/2.e en 5.1/2.e (06-5.1/2.e)

Van: 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl>
Verzonden: vrijdag 12 mei 2023 15:58
Aan: 5.1/2.e @apeldoorn.nl>; 5.1/2.e @hetnet.nl
CC: 5.1/2.e @minocw.nl>; 5.1/2.e @minocw.nl>
Onderwerp: protocol

Ha 5.1/2.e en 5.1/2.e

Na ruggenspraak met 5.1/2.e stuur ik jullie het conceptprotocol toe, en horen we graag jullie reactie. Als dat volgende week lukt, zou dat fijn zijn.

Groeten en alvast goed weekend,

5.1/2.e

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
 Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort
 Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort
 .....

M +31 6 5.1/2.e
 5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl
www.cultureelerfgoed.nl

5.1/2.e

Van: 5.1/2.e
Verzonden: donderdag 25 mei 2023 12:22
Aan: 5.1/2.e
CC: 5.1/2.e
Onderwerp: protocol opmerkingen 5.1/2.e en 5.1/2.e
Bijlagen: Concept protocol vliegtuigbergingenV250523_schoon_Opm5.1/2.e en 5.1/2.e verwerkt.docx

Ha 5.1/2.e en 5.1/2.e

Ik heb de opmerkingen van 5.1/2.e en 5.1/2.e op het protocol doorgelopen. Veel formuleringsdingen kon ik zonder veel moeite overnemen en heb ik verwerkt.

Er zitten een paar meer fundamentele/principiële zaken tussen die ik ook graag even met jullie overleg.

Ik zet ze hieronder op een rijtje:

1. 5.1/2.e en 5.1/2.e (en eerder ook 5.1/2.e) geven aan dat we op basis van het bureauonderzoek dat we voorafgaand aan de berging gaan doen geen archeologische waardering kunnen doen. Wil je KNA conform werken heb je daar veldwerk voor nodig. Hun voorstel is om in het protocol te zeggen dat de RCE een *specifiek verwachtingsmodel* opstelt. In het BEa hebben we het echter wel over een archeologische waardering. Om niet te veel van de BEa tekst af te wijken is mijn idee om het in het protocol te schrijven dat de RCE een *archeologische (verwachtings)waarde* opstelt. Eens?
2. Ze hebben er moeite mee dat RCE een advies geeft over *nut- en noodzaak* van archeologisch onderzoek, omdat die nut en noodzaak echt iets is voor het bevoegd gezag om te bepalen. Ze willen liever dat RCE *aanbevelingen voor vervolgonderzoek* doet. Ik heb daar geen probleem mee om het zo te gaan noemen.
3. Ze hebben er moeite mee dat het advies ook ingaat op mogelijkheden voor publieksactiviteiten/educatie/herdenking. Dat wijkt af van het gangbare AMZ proces en is wat hen betreft aan de gemeente. Ik had zelf juist het idee dat we gemeenten hiermee hielpen (ons advies hierover zal natuurlijk ook zwaar leunen op wat de gemeentearcheoloog hiermee zou willen). Wat vinden jullie?
4. Ik had in het protocol opgenomen dat Defensie het advies, namens OCW/RCE naar de gemeente stuurt. 5.1/2.e en 5.1/2.e merken op dat het om een archeologische advies gaat en dus vanuit OCW, mede namens Defensie zou horen te komen. Ik heb zelf geen groet voorkeur. Jullie?
5. 5.1/2.e uit de zorg hoe we kunnen voorkomen dat de archeologen ook straks alleen hun werk mogen doen in de pauzes/als de Defensiemensen klaar zijn. Terechte zorg natuurlijk, dat gaan we met dit protocol ook niet een twee drie oplossen volgens mij.
6. Volgens 5.1/2.e is de praktijk dat na afloop van de berging de resten verdeeld worden onder belangstellenden (als het land van herkomst ze niet meer wil). Onderaan in het protocol staat dat stukken eventueel naar musea kunnen gaan. Beide zaken zijn niet echt KNA conform (volgens 5.1/2.e ook in strijd met de Erfgoedwet, maar dat denk ik toch niet). Willen we daar nog iets mee in dit protocol (een afspraak om de omvang met het vondstmateriaal zoveel mogelijk in goede banen te leiden? Ideeën?
7. Last but not least vragen 5.1/2.e en 5.1/2.e om een afspraak over evaluatie van het protocol en om daar ook de gemeenten bij te betrekken. Lijkt mij goed idee en ik heb er aan het eind een zin over opgenomen. Ik dacht zelf na 3 bergingen. Maar kijken jullie er ook maar even naar. En Defensie mag daar uiteraard ook wat van vinden.

K hoor graag jullie reactie, dan pas ik e.e.a. daarop nog aan en dan kan ie echt naar Defensie.

Groeten,

5.1/2.e

Met vriendelijke groet,

5.1/2.e

5.1/2.e

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort

Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
M +31 6 5.1/2.e

5.1/2.e @cultureelerfgoed.nl

www.cultureelerfgoed.nl

Inbrenger	Deelreactie	Antwoord/ Standpunt	Actie
Bestuurlijk juridisch adviesbureau Alswin/ Swinkels advies/ ~~512.9~~ (amateurarcheoloog)	Neem bij de voorgenomen wijziging óók een eenduidige regel op, dat een opgraving onder de noemer van een archeologisch onderzoek pas al zodanig wordt gekwalificeerd nadat de melding als bedoeld in artikel 5.6 lid 1 van de Erfgoedwet heeft plaatsgevonden. Daarbij dient alsdan ook de locatie van de opgraving te zijn vastgelegd om te voorkomen dat werkzaamheden elders doorwerken op locaties waar geen werkzaamheden meer plaatsvinden. Ook de regel dat de status van archeologisch onderzoek vervalt indien niet aan de overige relevante verplichtingen van artikel 5.6 van de Erfgoedwet wordt voldaan, komt ten goede aan de rechtszekerheid van belanghebbenden.	Deze suggestie wordt meegenomen bij de evaluatie van de Erfgoedwet.	
Bestuurlijk juridisch adviesbureau Alswin/ Swinkels advies/ ~~512.9~~ (amateurarcheoloog)	Begrippen als "toevalsvondst" en "schatvondst" in relatie tot de eigendomsverrijking zijn kennelijk niet eenduidig. Voor de eenduidigheid zou een wettelijk vastgelegde relatie op dit punt tussen de Erfgoedwet en het Burgerlijk Wetboek niet misstaan. Zo zou bij gedefinieerde archeologische vondsten voor de helderheid prima een directe relatie kunnen worden gelegd naar (ondermeer) BW(5) art. 5:4: "Hij die een aan niemand toebehorende roerende zaak in bezit neemt, verkrijgt daarvan de eigendom." Een dergelijke expliciete relatie neemt het risico weg van misverstanden over het eigendomsrecht zoals in de casus Apeldoorn aan de orde.	Deze suggestie wordt meegenomen bij de evaluatie van de Erfgoedwet.	
Bestuurlijk juridisch adviesbureau Alswin/ Swinkels advies/ ~~512.9~~ (amateurarcheoloog)	Een meer centraal gebundelde uitvoering met wellicht onder supervisie acterende decentrale aanspreekpunten bij provincies en gemeenten zou tot een meer gekwalificeerde uitvoering kunnen leiden.	Deze suggestie wordt betrokken bij bij de beleidsreactie op het advies van de Raad voor Cultuur: "Archeologie bij de tijd".	
Bestuurlijk juridisch adviesbureau Alswin/ Swinkels advies/ ~~512.9~~ (amateurarcheoloog)	Verplicht afstaan van toevalsvondsten schaadt de betrokkenheid van amateurarcheologen. Ook om die reden is het wenselijk om aandacht te besteden aan de kwaliteit in de uitvoering in het algemeen waarbij een, óók voor de praktijk, gecentraliseerde dienst de beste optie lijkt om die kwaliteit te borgen. De keuze voor het moment van attenderen in de periode rond Kerst en Nieuwjaar niet de meest gelukkige is om een breed gedragen reactie op te halen.	Deze suggestie wordt betrokken bij bij de beleidsreactie op het advies van de Raad voor Cultuur: "Archeologie bij de tijd".	
VOIA, NVAO	Wijzigingen opgesteld in samenspraak met vele betrokkenen, echter VOIA en NVAO zijn in de voorbereiding niet gekend.	Om die reden is de consultatie 6 weken opengesteld in plaats van 4 weken.	
VOIA, NVAO	Het is onduidelijk hoe marktverstoring wordt voorkomen. Momenteel zijn in een groot deel van Nederland waterbodems planologisch slecht beschermd. Dat zou ertoe resulteren dat een groot deel van de nu nog onbekende werkvoorraad maritiem erfgoed binnen Nederlandse gemeenten door vrijwilligers onderzocht mag en zal gaan worden. Dat is in strijd met de beginselen van de Erfgoedwet, onder meer omdat het de wetenschappelijke output van deze onderzoeken niet borgt. Het risico bestaat dat vondsten en data onttrokken raken aan het blikveld van publiek en wetenschap en dat de beperkte marktwerking voor waterbodems hierdoor nog kleiner zal worden.	De ontheffing is bedoeld voor beperkte handelingen die nu niet in de markt plaatsvinden. Gemeenten worden altijd geconsulteerd. Ter verduidelijking hiervan is net als bij de vrijstelling voor verenigingen (art. 2.3) aan het wijzigingsbesluit toegevoegd de voorwaarde dat niet in opdracht van een derde gehandeld mag worden.	
VOIA, NVAO	Het is onduidelijk hoe de kwaliteit van onderzoek van vrijwilligers is geborgd[...] Mocht er toch een uitzondering voor vrijwilligers gemaakt worden, dan is een goede borging van deze uitzondering noodzakelijk, bestaande uit: - een beperking tot archeologische verenigingen; - een noodzakelijke Archis-melding vooraf; - een rapportageplicht; - een deponeringsplicht; - adequate controle op de toepassing van deze uitzondering	Deze borging is gerealiseerd door middel van artikel 2.5, tweede lid, van het wijzigingsbesluit. De controle op de toepassing vindt plaats door toetsing op de aanvraag door de RCE en toezicht op de naleving door de inspectie.	
VOIA, NVAO	De manier waarop een opgravingscertificaat verkrijgen kan worden is al geregeld in de BRL 4000 in de vorm van het Certificaat onder Voorbehoud. Naar onze mening is een wijzigingsbesluit op dit punt overbodig.	In de toelichting is verduidelijkt dat het niet gaat om het introduceren van een nieuwe werkwijze, naast het "certificaat onder voorbehoud", maar dat het wijzigingsbesluit deze werkwijze van een juridische onderbouwing voorziet.	
VOIA, NVAO	Daarnaast veroorzaakt het ruis en het verlies van vondsten en gegevens wanneer een partij op deze wijze wel start met het verkrijgen van een certificaat maar dit vervolgens staakt. Dit werkt marktverstoring voor het gehele archeologische werkveld	De reguliere wettelijke verplichtingen zijn van toepassing verklaard: het documenten, conserveren en rapporteren en het op professionele wijze uitvoeren van een opgraving (artikel 5.4, eerste en tweede lid, Erfgoedwet) en de plichten tot het melden van de aanvang van de opgraving, de eerste bevindingen na voltooiing daarvan en de overdracht van de archeologische vondsten, opgravingsdocumentatie en rapporten (artikel 5.6 Erfgoedwet). Doordat er melding van de opgraving plaats vindt houdt ook de inspectie toezicht.	
VOIA, NVAO	Het kwalificeren van de bergingsactiviteiten van de Minister van Defensie als opgravingen zoals bedoeld in artikel 5.1 van de Erfgoedwet, verwoord in de Nota van Toelichting, is onjuist. Een berging is geen archeologische opgraving met behulp van archeologische methoden en technieken.	Meerdere inspecteurs hebben dit punt naar voren gebracht. Er is echter een onderscheid tussen het schenden van het opgravingsverbod en het doen van (goed) archeologisch onderzoek. Dat defensie een vrijstelling krijgt wil niet zeggen dat zij ook archeologisch onderzoek doen. Naar aanleiding van de inspraak is dit in het besluit verduidelijkt.	
VOIA, NVAO	In het voorstel wordt voorbijgegaan aan het feit dat onder of naast het te bergen object ook archeologische fenomenen aanwezig kunnen zijn die niet WW2 gerelateerd zijn en die buiten de expertise van het defensiepersoneel vallen en daardoor niet worden herkend.	Mede om die reden wordt conform een door de ministers van OCW en Defensie opgesteld protocol een advies gegeven ten aanzien van de wenselijkheid van archeologisch onderzoek. De gemeenten besluiten uiteindelijk of en in welke mate er archeologisch onderzoek nodig is.	

VOIA, NVAO	Door de voorgestelde vrijstelling is er geen enkele controle op de archeologische kwaliteit van de berging en kan het deponeren van het bergingsrapport niet als borging van de archeologische informatie van de berging worden gezien.	Daar waar door de gemeente archeologisch onderzoek voorgeschreven wordt dient dit onder certificaat te gebeuren en is dus de norm van de beroepsgroep van toepassing.
VOIA, NVAO	De beoogde vrijstelling ondergraaft daarnaast ook de positie van gemeenten als bevoegd gezag archeologie en van de provincie als eigenaar van alle archeologische roerende zaken die in de ondergrond aanwezig zijn.	Met het advies ten aanzien van de wenselijkheid van archeologisch onderzoek wordt juist de gemeente of provincie in positie gebracht om als bevoegd gezag een besluit te nemen over het a dan niet voorschrijven van archeologisch onderzoek.
VOIA, NVAO	De Handreiking Samenloop archeologie en explosievenopsporing van de StKB laat zien dat samenwerking tussen archeologische partijen en defensie en explosievenopsporingbedrijven uitstekend kan werken als alternatief voor hetgeen u nu als uitzondering voorstelt.	De handreiking bevat waardevolle inzichten die we zullen betrekken bij het protocol vliegtuigbergingen en archeologie, maar de handreiking doet thiet af aan het opgravingsverbod en de daaruit voortvloeiende certificeringsplicht.
DDA en AWN	Gevraagd wordt om een extra vrijstelling voor metaaldetectie onderwater, aanvullend op de vrijstelling op land voor metaaldetectie. Enerzijds ten behoeve van zoeken naar euromunten en recent verloren sieraden en anderzijds om archeologische vondsten veilig te stellen.	Euromunten en recent verloren sieraden vallen niet onder het opgravingsverbod. Het uitsluitende hiernaar zoeken is gewoon toegestaan, tenzij de gemeente dit expliciet verboden heeft via een APV. Indien verenigingen van metaaldetectormateurs willen zoeken naar archeologische vondsten dan kan, binnen de geldende randvoorwaarden, gebruik gemaakt worden van de ontheffingsmogelijkheid die dit besluit biedt.
DDA	DDA verzoekt om onder voorwaarden het zoeken op archeologische rijksmonumenten mogelijk te maken. Met het verlenen van een ontheffing op het opgravingsverbod aan Defensie mag niet de indruk ontstaan dat de opsporings- en bergingsactiviteiten van Defensie archeologische onderzoeken zijn. Archeologisch onderzoek dient immers vraagstellingsgericht te zijn, op basis van archeologische methoden, door archeologische actoren en volgens voorgeschreven procedures.	De gedachtegang is navolgbaar, echter uitgangspunt is dat de activiteit op archeologische rijksmonumenten zoveel mogelijk beperkt wordt. Indien er ten gevolge van agrarische werkzaamheden vondstmateriaal naar boven komt dan is dit in eerste instantie aanleiding om te bezien of het rijksmonument afdoende is beschermd. Desalniettemin spreken we hier graag over door met DDA.
GRO	We benadrukken dat bij gemeenten met inhoudelijke expertise ook de gemeente gehoord dient te worden in de adviesfase, mede omdat het advies binnenkomt bij de portefeuillehouder veiligheid.	Dit is juist. Dat Defensie een vrijstelling op het opgravingsverbod krijgt wil niet zeggen dat de werkzaamheden die Defensie verricht archeologisch onderzoek zijn. Dit is in de toelichting op het besluit verduidelijkt.
GRO	Het is essentieel dat gemeenten een eigen afweging kunnen maken.	Dit zal gebeuren bij alle gemeenten, of deze nu inhoudelijke expertise hebben of niet. Dit wordt opgenomen in de nadere regels voor de archeologische waardering (art. 2.7 vierde lid). Het advies zal worden aangeboden aan het gehele college van B&W, zodat het ook bij de portefeuillehouder erfgoed terecht komt.
Wijnen	Voordat wij inhoudelijk op de drie wijzigingen ingaan, valt ons allereerst op dat de keuze voor het moment van deze consultatie in de periode rond Kerst en Nieuwjaar nogal kort en uiterst ongelukkig valt.	Het is hoe dan ook de gemeente die besluit of en in welke mate er sprake moet zijn van archeologisch onderzoek.
Vestigia	Noch onze brancheorganisatie de VOIA, noch de NVAO zijn bij de voorbereiding van deze wetswijziging betrokken geweest.	De kern van het voorstel is nu juist dat als Defensie een vliegtuigwrak gaat opgraven voortaan eerst een (democratisch) oordeel van een gemeente plaats vindt, gevoed door een deskundig advies, over de vraag of en in welke mate archeologisch onderzoek dient plaats te vinden.
Vestigia		Om die reden is de consultatie 6 weken opengesteld in plaats van 4 weken.
Vestigia		De VOIA en NVAO zijn geïnformeerd via reguliere overleggen en via het Groot Reuven's overleg.
Vestigia	In de Nota van Toelichting ontbreekt elke verwijzing naar hoe dit soort zaken in andere (Europese) landen zijn geregeld.	Nota van toelichting is sec gericht op toelichting van de in het voorstel gemaakte keuzes. Dat wil niet zeggen dat bij de totstandkoming hiervan niet gekeken is naar wat van het buitenland geleerd kan worden. Bij de vrijwilligers in de onderwaterarcheologie is bijvoorbeeld gekeken hoe dit in Groot Brittannië is georganiseerd. De Nederlandse situatie vraagt echter om een andere aanpak. Ook is het certificeringssysteem zoals we dat in Nederland kennen tamelijk uniek.
Vestigia	Binnen deze kwaliteitsborgingssysteem bestaat van begin af aan de mogelijkheid dat vrijwilligers en organisaties van vrijwilligers archeologische werkzaamheden uitvoeren onder supervisie van een certificaathouder. Door dit los te laten – het voorstel kan niet anders worden uitgelegd – is er geen enkele controle meer mogelijk op de onderzoekskwaliteit van en door vrijwilligers, anders dan achteraf, wanneer de schade aan het erfgoed al is begedaan.	Het gaat in het besluit om zeer beperkte handelingen. Door vooraf en achteraf de kwaliteit te toetsen is de kwaliteit van deze handelingen afdoende geborgd. Ingridpender handelingen dan in het besluit genoemd dienen altijd door een certificaathouder te worden uitgevoerd.
Vestigia	De wet hoeft daarvoor niet gewijzigd, en marktwerking, waaraan in de Nota van Toelichting wordt gerefereerd, niet nog verder verstoord. Als gecertificeerd onderzoeksbureau op het gebied van de onderwaterarcheologie zien wij ons als belanghebbende bedreigd in ons voortbestaan.	De handelingen waarvoor verenigingen van vrijwilligers een ontheffing kunnen krijgen, vinden nu niet in de markt plaats. Er vindt dus geen marktverstoring plaats.

Vestigia	Het wijzigingsvoorstel zal erin resulteren dat een groot deel van de (deels onbekende) werkvoorraad maritiem erfgoed binnen Nederlandse gemeenten door vrijwilligers onderzocht mag en zal gaan worden. Dat is niet alleen een ernstige ondergraving van de markwerking, maar tevens in strijd met de uitgangspunten van de Erfgoedwet en het Verdrag van Valletta, bijvoorbeeld omdat de wetenschappelijke output (disseminatie) van deze onderzoeken niet langer is geborgd.	Er is hier geen sprake van marktverstoring aangezien onderzoek dat nodig is in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling gewoon in de markt moet plaatsvinden. Het gaat hier slechts om een aantal kleinere handelingen die vooral dienen ter identificatie van een vindplaats. Deze vinden nu niet plaats in de markt. Bij het wel of niet verlenen van de ontheffing worden door de RCE de uitgangspunten van de Erfgoedwet en het verdrag van Valletta gehanteerd. Bovendien wordt altijd de betrokken gemeente geconsulteerd. De inzichten die het onderzoek door vrijwilligers opleveren zullen bijdragen aan een betere bescherming van vindplaatsen, bijvoorbeeld via gemeentelijke waardekaarten.	
Vestigia	Wij vragen ons af welke concrete en praktische initiatieven nu werkelijk op dit specifieke gebied zijn ondernomen en uitgewerkt?	Als alternatief is ook overwogen om een algemene vrijstelling te geven, maar hiervoor is niet gekozen omdat daardoor de samenwerking tussen professionals en vrijwilligers te vrijblijvend zou worden. Tegelijkertijd is er de beleidsmatige wens om goedwillende vrijwilligers te betrekken bij de zorg voor het cultureel erfgoed onderwater. De vorm van een ontheffing past hier het best bij.	
Vestigia	De toestemming vooraf door de RCE wordt voldoende geacht, alsof alle belanghebbende archeologische, en zeker die onderwater, ontdekkingen kunnen worden voorspeld.	De ontheffing heeft slechts betrekking op enkele beperkte handelingen. Wanneer hier een belanghebbende vindplaats mee wordt geïdentificeerd is verder onderzoek aan een certificaathouder.	
Vestigia	Gemeenten in wiens waterbodembodem deze onderzoeken veelvuldig plaatsvinden worden buitenspel gezet	Dit is niet het geval. Gemeenten worden altijd betrokken bij de verlening van een ontheffing.	
Vestigia	Het risico bestaat vervolgens dat vondsten onttrokken raken aan het blikveld van publiek en wetenschap.	Door de voorgestelde werkwijze zal naar verwachting de meldingsbereidheid onder vrijwilligers juist toenemen.	
Vestigia	Naar onze overtuiging is meer en betere inzet van vrijwilligers in de onderwaterarcheologie juist wel zeer goed mogelijk binnen de bestaande kaders van de Erfgoedwet en KNA, mits de spelregels daarvoor nog eens goed onder de loep worden genomen en de overheid zelf stappen zet om verenigingen van beoefenaars, archeologische bedrijven en overheden op een praktische manier bij elkaar te brengen.	Samenwerking tussen vrijwilligers en professionals onder water is niet mogelijk vanwege de regels die het Arbo-besluit stelt. De voorgestelde werkwijze versterkt juist de samenwerking tussen vrijwilligers en professionals.	
Vestigia	De manier waarop een opgravingscertificaat verkregen kan worden, is al geregeld in de BRL 4000 in de vorm van het Certificaat onder Voorbehoud. Het wijzigingsbesluit zoals geformuleerd en de Nota van Toelichting daarop verklaart niet waarom deze procedure niet volstaat.	In de toelichting is verduidelijkt dat het niet gaat om het introduceren van een nieuwe werkwijze, naast het 'certificaat onder voorbehoud', maar dat het wijzigingsbesluit deze werkwijze van een juridische onderbouwing voorziet.	
Vestigia	De voorgestelde procedure ook nog eens nauwelijks te handhaven, want in een duidelijk toezichtregime is niet voorzien, m.a.w. wie ruimt de scherven op als de rol van de CI is uitgespeeld?	In de toelichting is verduidelijkt dat het niet gaat om het introduceren van een nieuwe werkwijze, naast het 'certificaat onder voorbehoud', maar dat het wijzigingsbesluit deze werkwijze van een juridische onderbouwing voorziet.	
Vestigia	Het kwalificeren van alle vliegtuigbergingen door de Minister van Defensie al: opgravingen zoals bedoeld in artikel 5.1 van de Erfgoedwet, is natuurlijk onjuist. Het gaat natuurlijk alleen om die bergingen, waar het gaat om historische resten of een historische gebeurtenis bijvoorbeeld uit de Tweede Wereldoorlog.	De Erfgoedwet is alleen van toepassing is op cultureel erfgoed. Erfgoed is een dynamisch begrip, maar recent neergestorte vliegtuigen zullen hier niet gauw toe gerekend worden.	
Vestigia	Vliegtuigbergingen zouden onder leiding van archeologen moeten staan.	Veiligheid en het identificeren van slachtoffers staan bij het bergen van vliegtuigwrakken voorop. Defensie draagt hier de verantwoordelijkheid voor. Dat archeologen zorgvuldig en veilig kunnen werken wordt niet betwist. Beoogd wordt om met de nu voorgestelde werkwijze de samenwerking tussen archeologen en vliegtuigbergers te borgen. Dat er ook onder of rondom een vliegtuigwrak sprake kan zijn van andere archeologische waarden is een belangrijke reden hiervoor.	
Vestigia	Door de voorgestelde vrijstelling blijft de ongewenste situatie bestaan dat geen enkele controle wordt uitgeoefend op de archeologische kwaliteit van de berging zelf, de documentatie, de historische context en wat er met de aangetroffen resten dient te gebeuren.	Het is aan de gemeente om te bepalen of en in welke mate er archeologisch onderzoek gewenst is. Als een gemeente concludeert dat dit niet het geval is, volstaat het bergingsrapport. Tot op heden bestonden er geen formele werkspraken tussen beide departementen. Beide systemen stonden naast elkaar. Met dit wijzigingsbesluit worden deze met elkaar verbonden.	
Vestigia	De bestaande werkspraken tussen Defensie en OCW zijn achterhaald.	Uitgangspunt van de voorgestelde wijziging is om aan te sluiten bij de bestaande archeologische markt en de rol van de gemeente als bevoegd gezag. Dit sluit niet uit dat Defensie op termijn besluit om archeologische deskundigheid binnen de eigen organisatie op te nemen en om zich alsnog te laten certificeren.	
Vestigia	Waarom kan het defensiepersoneel dat betrokken is bij dit soort bergingen niet bijgeschoold worden, en de betreffende afdelingen zich laten certificeren onder BRL 4000, of wordt samenwerking met een gecertificeerde partij verplicht gesteld? Waarom zijn of worden archeologische partijen niet structureel ingeschakeld bij het meerjarenprogramma vliegtuigbergingen.	Dit valt niet onder de reikwijdte van dit wijzigingsbesluit. Het punt zal worden betrokken bij de evaluatie van de Erfgoedwet.	
AWN	De AWN pleit al jaren voor het mogelijk maken -evenzeer onder strikte voorwaarden- van booronderzoek door vrijwilligers.	In het belang van het cultureel erfgoed zal een minimaal aantal administratieve lasten onvermijdelijk zijn. Hoe dan ook zijn deze vele malen lichter dan wanneer vrijwilligers aan de certificeringsplicht zouden moeten voldoen. Hierbij wordt rekening gehouden met het doenvermogen van vrijwilligers.	
5.12.e	Nergens wordt aangegeven dat kwaliteitsniveau van de bergingsrapporten minimaal dat van de vigerende KNA moet zijn. Ook wordt niet aangegeven of het bergingsrapport voldoet aan de eisen die aan wetenschappelijke rapportages gesteld worden.	Dat klopt. De gedachte is dat, als een gemeente besluit dat er geen archeologisch onderzoek nodig is, dat dan het bergingsrapport volstaat. Dit is niet nadrukkelijk geen archeologisch of wetenschappelijk document, maar bevat wel informatie die van belang kan zijn voor toekomstig onderzoek en dient daarom hiervoor beschikbaar te zijn.	
5.12.e			

5.12.e	Niet wordt aangegeven wie verantwoordelijk, gemachtigd of in staat is het protocol en het advies aan de bevoegde overheid op te stellen	In artikel 2.7 vierde lid staat dat de ministers van OCW en Defensie nadere regels vaststellen met betrekking tot de archeologische waardering. Hiermee wordt het in de toelichting genoemde protocol bedoeld. Dit is in de toelichting verduidelijkt. In dat protocol komt te staan welke deskundigheid bij deze waardering betrokken moet worden. De in de inspraakreactie genoemde rapporten zullen betrokken worden bij het opstellen van de adviezen aan het bevoegd gezag.	In artikel 2.7 vierde lid staat dat de ministers van OCW en Defensie nadere regels vaststellen met betrekking tot de archeologische waardering. Hiermee wordt het in de toelichting genoemde protocol bedoeld. Dit is in de toelichting verduidelijkt. In dat protocol komt te staan welke deskundigheid bij deze waardering betrokken moet worden. De in de inspraakreactie genoemde rapporten zullen betrokken worden bij het opstellen van de adviezen aan het bevoegd gezag.
5.12.e	In veel gevallen is het eigendomsaspect bij modern oorlogserfgoed aangevoerd als hindernis, en tevens als onderbouwing voor bijvoorbeeld de vrijwaring van de activiteiten van Defensie.	Het gegeven dat veel WOII vondstmateriaal juridisch geen eigendom is van Nederland speelt geen rol bij de wens om Defensie uit te zonderen van de certificeringsplicht.	Het gegeven dat veel WOII vondstmateriaal juridisch geen eigendom is van Nederland speelt geen rol bij de wens om Defensie uit te zonderen van de certificeringsplicht.
5.12.e	Indien alsnog tot een besluit van wijziging wordt besloten, dan ligt de praktische oplossing er mogelijk in dat bij bergingen structureel gecertificeerde en in de materie gespecialiseerde archeologen betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en rapportage van bergingen van zowel vliegtuigen als oorlogsslachtoffers.	Het door Defensie in dienst nemen van archeologen met genoemde graad, als militair of als burger personeel, is wel een oplossing om de Erfgoedwet binnen Defensie graafactiviteiten te borgen.	Dit is ook wat het wijzigingsbesluit beoogt. Bij de voorbereiding is conform het op te stellen protocol altijd archeologische deskundigheid betrokken. Daarna bepaalt de gemeente of en in welke mate dit ook het geval is in het vervolg.
5.12.e	Het door Defensie in dienst nemen van archeologen met genoemde graad, als militair of als burger personeel, is wel een oplossing om de Erfgoedwet binnen Defensie graafactiviteiten te borgen.	Ook het verrichten van handelingen met betrekking tot gezonken oorlogsschepen waarvan de identiteit onbekend is zou niet toegestaan moeten zijn.	Uitgangspunt van de voorgestelde wijziging is om aan te sluiten bij de bestaande archeologische markt en de rol van de gemeente als bevoegd gezag. Dit sluit niet uit dat Defensie op termijn besluit om archeologische deskundigheid binnen de eigen organisatie op te nemen en om zich alsnog te laten certificeren.
Luttik	Ook het verrichten van handelingen met betrekking tot gezonken oorlogsschepen waarvan de identiteit onbekend is zou niet toegestaan moeten zijn.	Er is selectief te werk gegaan bij de totstandkoming van dit besluit. Er is alleen met koepels overlegd.	Wanneer dit niet wordt toegestaan zal het ook niet mogelijk zijn om deze schepen te identificeren en bijvoorbeeld nabestaanden hierover te informeren. Om die reden is er voor gekozen om onder strikte voorwaarden handelingen te verrichten waardoor identificatie mogelijk is. Let wel: dit gaat niet om schepen waarvan wel de nationaliteit bekend is, maar niet de identiteit. Dit is in de toelichting verduidelijkt.
Luttik	Er is selectief te werk gegaan bij de totstandkoming van dit besluit. Er is alleen met koepels overlegd.	Binnen de voorgenoemde overkoepelende organisaties STIMON en LWAOW zijn ook ná het bericht aan sportduikend Nederland gevallen bekend dat duikers items hebben meegenomen uit wrakken, ondanks dat deze – zoals beide ministers erkennen – de soevereine immuniteit genieten. Het bevoegd gezag is hiervan op de hoogte, maar kiest ervoor om dit niet aan te pakken	Het is juist dat het besluit in overleg met de koepels tot stand is gekomen. Eenieder is via de internetconsultatie in de gelegenheid om op het voornemen te reageren.
Luttik	In de voorgestelde AMvB stelt u verder dat er in 2015 op drie plekken een pilot is gestart met enkele groepen sportduikers. U schept hiermee een verkeerd beeld. In 2015 is er één pilot m.b.t. de Waddenzee gestart op verzoek van de minister van OCW. De twee andere pilots, Noordzee en Oosterschelde, zijn pas in 2017 (zeer) kort voor de definitieve ingang van de nieuwe Erfgoedwet gestart.	Bij twee van de drie pilots zijn door de sportduikers ernstige schendingen ten aanzien van de afspraken gemaakt.	Er zijn bij de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed geen concrete gevallen na het bericht aan sportduikend Nederland van 2 juli 2018 bekend waarbij dergelijke overtredingen hebben plaats gevonden.
Luttik	Bij twee van de drie pilots zijn door de sportduikers ernstige schendingen ten aanzien van de afspraken gemaakt.	U geeft aan dat er, in afwachting van een uitzonderingsregel op de certificeringsplicht (deze AMvB dus), niet zal worden gehandhaafd ...'. Hiervan hebben duikers gretig gebruik gemaakt en zich niet aan de afspraken gehouden.	Dit is juist. Echter, ook de pilots uit 2017 zijn betrokken bij de vormgeving van het wijzigingsbesluit. Dit is in de tekst verduidelijkt.
Luttik	U geeft aan dat er, in afwachting van een uitzonderingsregel op de certificeringsplicht (deze AMvB dus), niet zal worden gehandhaafd ...'. Hiervan hebben duikers gretig gebruik gemaakt en zich niet aan de afspraken gehouden.		Om die reden is besloten om geen generieke uitzondering (vrijstelling) mogelijk te maken maar een ontheffing op basis van een vooraf in te dienen plan met diverse contactmomenten tussen professionals en vrijwilligers.
Luttik			Richting vrijwilligers is gecommuniceerd dat, mits zij zich aan de uitgangspunten van de voorgenomen uitzondering houden, er niet zal worden gehandhaafd. Dit betekent onder meer dat zij van tevoren een plan bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed moeten indienen en alle vondsten moeten melden. Er zijn bij OCW geen gevallen bekend waarbij men zich niet aan deze afspraken heeft gehouden.